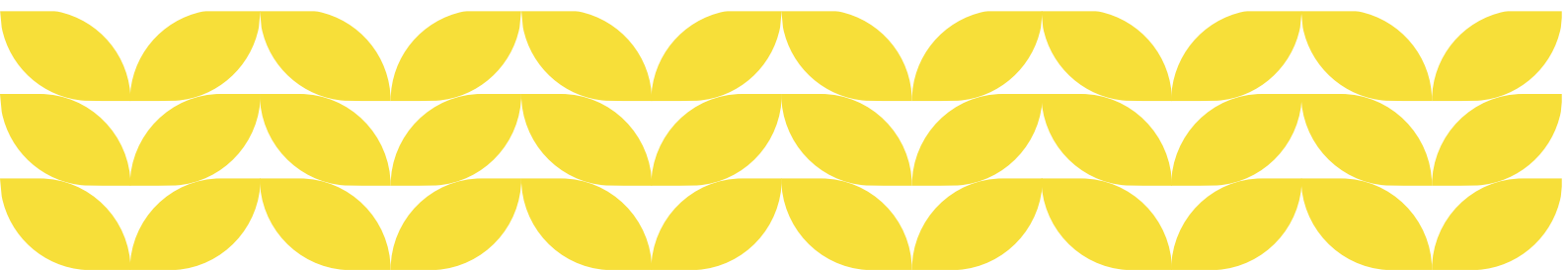

Arviointikertomus vuodelta 2021

Järvenpään kaupunki

Tarkastuslautakunta

Sisällys

1.	Puheenjohtajan tervehdys	3
2.	Kaupungin tarkastuskokonaisuus.....	4
2.1.	Sisäinen tarkastus.....	4
2.2.	Tilintarkastus	5
2.3.	Tarkastuslautakunta	5
3.	Tarkastuslautakunnan arviointitehtävän toteuttaminen.....	6
3.1.	Kokoonpano ja esteellisyydet (1.8.2021-)	6
3.2.	Arvioinnin tietolähteet	7
3.3.	Vuoden 2020 havaintojen käsittely	7
3.4.	Kaupungin strategiset tavoitteet	13
4.	Vuoden 2021 talouden analyysi.....	14
4.1.	Kriisikuntakriteerit.....	14
5.	Strategisten tavoitteiden toteutuminen	15
5.1.	Kunta ja konsernipalvelut	15
5.1.1.	Talous ja tasapainottamistoimenpiteet	17
5.1.2.	Kaupungin henkilöstö ja henkilöstön hyvinvointi.....	19
5.2.	Opetuksen ja kasvatuksen palvelualue.....	21
5.2.1.	Varhaiskasvatus	21
5.2.2.	Perusopetus.....	22
5.2.3.	Lukio.....	23
5.3.	Hyvinvoinnin palvelualue	23
5.3.1.	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelut	24
5.3.2.	Työllisyys- ja kotoutumispalvelut	24
5.3.3.	Vapaa-aika- ja harrastuspalvelut.....	25
5.3.4.	Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut	27
5.4.	Kaupunkikehityksen palvelualue.....	30
5.4.1.	Järvenpään Vesi	31
6.	Arviointikertomuksen käsittelyprosessi ja tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle.....	32

1. Puheenjohtajan tervehdys

Vuosi 2021 oli Järvenpään 70-vuotisjuhlavuosi. Juhlavuosi on näkynyt järvenpääläisille koko vuoden tapahtumina eri puolilla kaupunkia, mm. Järvenpääjuhlalla, Järvenpää helmi -musikaali, osallistuva budjetointi, Jannen sukuseinä ja Wärtsiläkadun muraalit.

Vuoden 2021 aikana vaihtuivat kaikkien kolmen palvelualueen johtajat. Alkuvuodesta aloittivat Opetuksen ja kasvatuksen palvelualueen johtaja Merja Narvo-Akkola ja Hyvinvoinnin palvelualueen johtaja Kristiina Soots. Joulukuussa aloitti kaupunkikehitysjohtaja Harri Palviainen. Uudet johtajat ovat päässeet hyvin kiinni omiin vastuualueisiinsa, sekä järvenpääläisyyteen.

Valtuustokausi alkoi poikkeuksellisesti, kun vuoden 2021 kuntavaalit järjestettiin koronapandemiatilanteen johdosta kesäkuussa huhtikuun sijaan. Uusi kaupunginvaltuusto aloitti työnsä vasta kesän jälkeen elokuussa 2021, jolloin myös uusi tarkastuslautakunta nimitettiin ja sen toimikausi alkoi. Tarkastuslautakunnan ensimmäinen arviointikertomus on vuodelta 2021, kohdentuen seitsemän kuukauden osalta edellisen valtuustokauden toimintaan. Työnsä päättänyt ja nyt aloittanut tarkastuslautakunta pitivät vuoden 2021 aikana yhteensä 18 kokousta ja käsitteli 49 asiaa (vuonna 2020: 15 kokousta ja 36 asiaa).

Myös valtuustokausi alkoi koronapandemian aiheuttamien rajoitusten vaikuttaessa. Pandemian aiheuttamat monet muutokset löivät leimansa viime vuoden toimintaan kaupungin kaikilla palvelualueilla. Kiitoksen ansaitsevat kaikki ne, jotka ovat joutuneet epidemian vuoksi joustamaan ja sopeutumaan kohtuuttomastikin. Henkilöstön jaksaminen on joutunut koetukselle. Pandemia on valitettavasti vaikuttanut myös tarkastuslautakunnan työskentelyyn mm. vähäisempinä kasvokkain tapaamisina, sekä kaupungin eri toimintoihin ja toimipisteisiin tutustumisen estymisenä. Arviointitoimintaa olemme toteuttaneet tutkimalla päättyneen vuoden toimintaa ja vertaamalla sitä valtuuston hyväksymän strategian mukaisiin tavoitteisiin.

Vuoden 2021 myönteisestä tuloksesta huolimatta, talouden tasapainotustoimia on edelleen jatkettava taseen vahvistamiseksi ja velkaantumisen taittamiseksi.

Keskeisten konsernihallintoon liittyvien ohjekokonaisuuksien ajantasaisuus herättää kysymyksiä. *Konserniohje, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistus, sekä eettinen ohjeistus* ovat jääneet ajastaan jälkeen. Ohjeistukset ovat myös pirstaloituneet ja vaikeasti hahmotettavissa.

Tarkastuslautakunnan jäsenistä kaikki ovat tehtävässään uusia yhtä jäsentä lukuun ottamatta. Tarkastuslautakunnan jäsenet kokivat, ettei toiminnan käynnistämiseen liittyvä perehdytys ollut riittävää. Omatoimisesti lautakunta järjesti valmennuksen tarkastuslautakunnan tehtäviin. Muutamana konkreettisena esimerkkinä, puheenjohtajaperehdytyksessä ei huomioitu tarkastuslautakunnan tehtävien erityispiirteitä, apua toiminnan käynnistämiseen ei ollut saatavilla myöskään kaupungin johdolta. Selityksenä kuultiin se, ettei virkamies voi opastaa, koska tarkastuslautakunta arvioi samaisten virkamiesten työtä. Havaitsimme myös, että toimintakertomuksen Kaupungin organisaatio 1.1.2021 - kuvasta on lakisääteinen tarkastuslautakunta pudonnut pois. Toteankin tässä jatkona, että tämäkään arviointikertomus ei todennäköisesti ole virheetön.

Vaikka toiminnan käynnistämisessä oli omat haasteensa, haluan kiittää viranhaltijoita, tarkastuslautakunnan sihteeriä, tilintarkastajaa ja sisäistä tarkastajaa mutkattomasta, hyvähenkisestä ja hyvin ammattimaisesta yhteistyöstä.

Kiitän tarkastuslautakunnan jäseniä innostuneesta, innovatiivisesta ja keskusteleavasta otteesta arviointityössä.

Haluan kiittää myös toiminnan käynnistämiseen liittyvistä vinkeistä ja sparraamisesta edellisen tarkastuslautakunnan puheenjohtajaa, Heini Liimataista.

Järvenpäässä 18.5.2022

Vesa Müller

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

Kuva Vesa Müller, Järvenpään 70 v juhluvuosi, Jannen sukuseinä

2. Kaupungin tarkastuskokonaisuus

Järvenpään kaupungin toiminnan ja talouden tarkastuskokonaisuus koostuu sisäisestä ja ulkoisesta valvonnasta.

Kaupungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta vastaa Järvenpään hallintosäännön mukaisesti kaupunginhallitus. Sisäinen tarkastaja, osana sisäistä valvontaa tukee kaupungin johtoa arvioimalla organisaation riskienhallinta-, valvonta-, johtamis- ja hallintoprosesseja.

Ulkoinen valvonta jakaantuu lakisäätöisiin tilintarkastukseen ja luottamushenkilöistä koostuvan tarkastuslautakunnan arviointiin.

2.1. Sisäinen tarkastus

Keravan irtisanottua yhteisen sisäisen tarkastajan sopimuksen päättymään 2019 loppuun Järvenpäällä ei ole ollut omaa sisäistä tarkastajaa. Talousjaostossa todettiin helmikuussa 2020, että toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi sisäinen tarkastus on järkevä toteuttaa toistaiseksi ostopalveluna.

Sisäinen tarkastus hankitaan ostopalveluna BDO Auditor Oy:stä kaupunginjohtajan joulukuussa 2020 tekemällä päätöksellä. BDO Auditorin nimeämänä sisäisenä tilintarkastajana toimi 30.6.2021 saakka Minna Huuskonen ja 1.7.2021 lähtien Sanna-Mari Viljanen. Hän esitti vuoden 2021 sisäisen tarkastuksen raportin tarkastuslautakunnalle 27.4.2022.

Sisäiset tarkastukset on toteutettu työohjelman mukaisesti. Lisää sisäisen tarkastuksen järjestämisestä kappaleessa 5.1.

2.2. Tilintarkastus

Kaupungin lakisääteisenä tilintarkastusyhteisönä toimi arviointivuonna BDO Auditor Oy asiakasvastuullisena tilintarkastajana HT, JHT Minna Ainasvuori. Kaupunginvaltuusto valitsi kokouksessaan 25.2.2019 edellä mainitun tilintarkastusyhteisön Järvenpään kaupungin tilintarkastajaksi tilikaudelle 2019–2021.

Tilintarkastus on luonteeltaan laillisuustarkastusta. Tilintarkastajan on kuntalain mukaan tarkastettava kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on seurata tilintarkastajan työsuunnitelman toteutumista. Tilintarkastaja esitti tilivuoden 2021 tarkastusta koskevan työsuunnitelmansa tarkastuslautakunnalle marraskuussa 2021 ja antoi vuoden 2021 tilintarkastuksen loppuraportin 3.5.2022. Tätä täydensi tilintarkastajan väliraportti, jonka hän antoi tarkastuslautakunnalle 25.1.2022.

Tarkastukset on toteutettu työohjelman mukaisesti ja tarkastuslautakunta pitää tilintarkastustoiminnan voimavaroja riittävinä kaupungin nykyiseen toimintaan nähden.

2.3. Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan toiminta ja tehtävät perustuvat kuntalakiin. Tarkastuslautakunta on suoraan kaupunginvaltuuston alainen toimielin. Tämä korostaa lautakunnan riippumattomuutta. Lautakunnan toimintaa ohjaa lisäksi Järvenpään kaupungin hallintosääntö. Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

1. valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
2. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
3. arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
4. huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
5. valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
6. valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi

Sidonnaisuusilmoitukset

Tarkastuslautakunnan tehtäviin on vuodesta 2017 alkaen kuulunut sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamisen valvonta. Ilmoitusvelvollisia Järvenpään kaupungilla on 65 henkilöä ja ilmoituksen sidonnaisuuksistaan on toimittanut 61 henkilöä. Useista kehotuksista huolimatta neljä henkilöä ei ole toimittanut lakisääteistä ilmoitusta sidonnaisuuksistaan.

Tarkastuslautakunta saattoi sidonnaisuusilmoitukset hallintosäännön mukaisesti valtuustolle tiedoksi vuoden ensimmäisessä valtuuston kokouksessa 14.2.2022.

3. Tarkastuslautakunnan arviointitehtävän toteuttaminen

3.1. Kokoonpano ja esteellisyydet (1.8.2021-)

Järvenpään kaupungin tarkastuslautakunnassa on 11 varsinaista jäsentä ja heillä henkilökohtaiset varajäsenet.

Jäsen	Valtuustoryhmä	Varajäsen
Vesa Müller, puheenjohtaja	KOK	Seán McLoughlin
Seppo Heino, varapuheenjohtaja	PS	Leif Segersvärd
Ari Alapartanen	VAS	Sanna Kuosma
Ursula Arsiola	VIHR	Satu Lumme
Päivi Christensen	KOK	Topi Rantala
Antti Honkanen	SDP	Ari Kettunen
Liisa Majanen	SDP	Irma Uhlenius
Veera Männistö	KD	Päivi Pasanen
Liina Tiusanen	KESK	Kristiina Vainikka
Lotta Vainiola	VAS	Heini Liimatainen
Tommi Vainikainen	PLUS	Arvi Kekäläinen

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut JHT, Annika Sveholm BDO Audiator Oy:stä.

Arviointikertomuksen laadinnan yhteydessä on todettu seuraavat esteellisyydet:

Jäsen	Esteellisyys
Päivi Christensen	KUM, Keskisen Uudenmaan Musiikkiopisto
Antti Honkanen	Opetus- ja kasvatustalautakunta
Seán McLoughlin	Hyvinvointilautakunta
Veera Männistö	Kaupunkikehityslautakunta
Ari Alapartanen	Opetus- ja kasvatustalautakunta

Esteelliset jäsenet eivät ole osallistuneet kyseistä aihetta koskevan arviointiosion tekstien hyväksymiseen.

3.2. Arvioinnin tietolähteet

Tarkastuslautakunta on perehtynyt tarkastusaiheisiin kuulemalla viranhaltija- ja luottamushenkilöjohtoa, asiantuntijoita, henkilöstön edustajia sekä muita arviointikohteen vastuuhenkilöitä.

Arvioinnin tietolähteinä ovat tarkastuslautakunnan kokouksissa saadut tiedot ja tehdyt havainnot, selvitykset sekä toimintakertomustiedot, kaupungin yksiköissä laaditut raportit ja muu niiden asiakirja-aineisto, sekä kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan allekirjoittama vuoden 2021 tilinpäätös ja siihen kuuluva toimintakertomus. Tietolähteinä lautakunta käyttää myös palveluiden käyttäjille ja kaupungin työntekijöille suunnattujen kyselyiden tuloksia, sekä valtakunnallisia selvityksiä ja vertailuja. Lisäksi käytössä ovat tilintarkastajan ja sisäisen tarkastajan raportit. Arvioinnissa korostuvat arviointivuoden painotukset, sekä lautakunnassa käsitellyt asiat.

3.3. Vuoden 2020 havaintojen käsittely

Tarkastuslautakunta on vuoden 2020 arviointikertomuksessa esittänyt yhteensä 22 kpl suosituksia, ehdotuksia tai lisäselvityspyyntöjä, joihin on saatu kaupunginhallituksen 27.9.2021 päättämät vastineet. Arvio-sarakkeessa on tarkastuslautakunnan arvio ehdotuksen tai suosituksen toimeenpanosta tai vastineen riittävydestä.

Tarkastuslautakunnan ehdotus/suositus	Konsernipalvelut	Arvio
Järvenpään kaupungin on syytä esittää Keusoten hallitukselle teetettäväksi ulkopuolista auditointia, joka kattaa niin taloushallinnon, suunnittelun kuin prosessiohjauksenkin. Toimipisteissä teetetään tuotantotaloudelliset tutkimukset.	Eduskunnan päätöksen mukaisesti sotepalvelut siirtyvät 1.1.2023 alkaen kunnilta maakuntien hoidettavaksi. Vuosien 2021 ja 2022 sotekestannusten taso määrittelee tulevan maakuntien rahoituspohjan ja kuntien rahoituspohjan leikkauksen. Mikäli yksittäisen kunnan sotekestannukset nousevat em. vuosina keskimääräistä kasvua enemmän, leikataan kulukasvu kunnan tulevasta valtiosuudesta. Järvenpään pitkän aikavälin talouden tasapainon ylläpitämiseksi olisi ensisijaisen tärkeää saada sotemenot mahdollisimman alhaisiksi 2021 ja 2022. Lisäselvitysten edellyttäminen Keusotelta ei tässä tilanteessa tue kustannusten kurissa pysymistä, ja myös mahdolliset hyödyt selvityksestä valuvat maakunnalle. Tästä syystä mittavia selvityksiä ei esitetä tehtäväksi.	Tarkastuslautakunta toteaa vastauksen olevan riittävä.
Kuntalain 47 §:ssä todetaan, että "kunnan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus". Toteutuuko kyseinen lain vaatimus Järvenpään tytäryhteisöjen hallitusten osalta? Ellei, mitä toimenpiteitä konsernijohto aikoo asian suhteen tehdä?	Tytäryhteisöjen hallitusten nimeämistä tarkoittava toimiohje annetaan kaupunginhallituksessa. Nimettävät henkilöt valikoituvat luottamushenkilöiden suorittaman arvioinnin perusteella. Viranhaltijajohdolla ei ole mahdollisuutta arvioida valintaprosessia.	Tarkastuslautakunta toteaa, ettei vastineessa vastata itse kysymykseen. Tarkastuslautakunta toteaa, HHJ-tutkintoon (Hyväksytyt Hallituksen jäsen) tähtäävää koulutusta on tarjottu tytäryhtiöissä hallituksen jäsenille, joten asianmukaisia kehittämistoimia on toteutettu.

<p>Kaupungin sähköisestä julkaisujärjestelmästä löytyy samat julkiset asiakirjat, jotka kuntalainen saa kirjaamosta pyytämällä. Mikäli päätöstä ei voida laittaa julkaisujärjestelmään, tulisi sen otsikko löytyä lisätiedolla: "tämän asiakirjan saa pyytämällä kaupungin kirjaamosta".</p>	<p>Asiakirjajulkisuuden suhteen noudatetaan julkisuusmyönteistä linjausta ja tätä linjausta pyritään viestimään ja ylläpitämään osana hallintopalveluiden päivittäistä työtä. Yhtä lailla on huolehdittava siitä, että henkilötietojen tietosuoja voi perusoikeutena toteutua. Henkilötietojen tietosuoja rajoittaa henkilötietojen julkaisemista yleisessä tietoverkossa silloinkin, kun henkilötieto on sinänsä julkinen. Tiedon julkaiseminen tietoverkossa merkitsee tiedon luovuttamista, jolloin kaupungilla on oltava julkaisuun asianmukainen peruste. Siten kaikkea julkistakaan tietoa ei voida julkaista verkossa.</p>	<p>Tarkastuslautakunta toteaa, että vastineessa vastataan vain osin itse kysymyksen.</p> <p>Tarkastuslautakunta toteaa, että suositus lisätietokirjauksesta on edelleen voimassa.</p>
<p>Tarkastuslautakunta suosittelee ympäristötaseen käyttöönottoa osana resurssiviisauden toteuttamista. Ympäristötaseessa eritellään tuotteen tai toimintaa liittyvät materiaali- ja energiavirrat ympäristövaikutuksina ja raaka-aineina.</p>	<p>Resurssiviisauden tiekartan toimeenpano on käynnissä. Resurssiviisauden toteutussuunnitelmalla ja hankeohjeella tullaan varmistamaan resurssiviisautavoitteiden toimeenpano myös kiinteistöallianssin toiminnassa. Oinaskadun hankkeesta tehty vertailevat elinkaarilaskelmat sekä eurojen että hiilipäästöjen näkökulmasta vastaa suurelta osin tarkastuslautakunnan esittämiin kysymyksiin. Toimintatapa on otettu osaksi hankkeiden päätöksentekoprosessia.</p> <p>Hankkeen investointikustannukset on laskettu sekä peruskorjauksen että uudisrakentamisen osalta käytettävissä olevien tietojen mukaan. Päätöksentekoa varten tuotettiin laaja materiaali sisältäen arviointikierrokset kolmansilla osapuolilla, esim. Kosteus ja sisäilmatekninen kuntotutkimus (FCG), Korjattavuuden arviointi ja riskiarvio (Vahanen) ja Elinkaaritarkastelu (Vahanen). Esimerkiksi Vahasen suunnittelutoimisto on lanseerannut hiilijalanjäljen huomioivat laskentapalvelut vasta lokakuussa 2020, joten palvelu on melko uusi koko palvelusektorilla.</p> <p>On huomattava, että hankepäätösten aikana uudisrakennuksesta ei ole suunnitelmia käytettävissä, joten tarkkojen laskemien teko on haastavaa - samaan tapaan kuin peruskorjauskohteen todelliset vauriot selviävät vasta, kun purku on tehty. Elinkaaritarkastelun tarkkuustasoa voidaan pitää riittävänä hankepäätöksentekoa varten. Tarkempi elinkaarilaskenta vaati hankkeesta tarkat suunnitelmat, joita ei ole taloudellisesti kannattavaa teettää ennen hankepäätöstä.</p>	<p>Tarkastuslautakunta toteaa, että resurssiviisauden parantamiseksi on tehty asianmukaisia kehittämistoimia.</p> <p>Tarkastuslautakunta toteaa, että systemaattinen resurssiviisauden kehittäminen on tärkeä osa kestävän kehityksen strategiaa.</p>
<p>Mikäli em. suojeltujen rakennusten osalta päädytään siihen, että ne tulisi luovuttaa yksityiselle, tulisi se tehdä vuokraamalla eikä myymällä. Näin kaupunki voisi turvata kulttuurihistoriallisten rakennusten säilymisen asianmukaisella tavalla</p>	<p>Taitelijoiden korttelin kaavakehityshanke muodostuu kokonaisuudesta, johon sisältyy Cooperin huvila, metsästysmaja, entinen työterveyden talo, ns. nukkakutomon tontti ja ns. Järvenpään kaksosten tontti. Valmistelun yhteydessä (esim. Hyvinvointilautakunta 5.11.2020) on todettu, että mikäli kaupunki päätyy luovuttamaan huvilan edelleen, on asiassa syytä ottaa huomioon luovutukseen sisältyvät taloudelliset ja kaupungin maineeseen liittyvät riskit. Rakennus ympäristöineen on tarkoitus säilyttää. Kaavallisesti tavoitteena olisi mahdollistaa asuminen mainituissa rakennuksissa. Kiinteistön luovuttaminen yksityiselle voisi edistää suojeluarvoja kaupungin omistusta paremmin. Samaisen pykälän ennakkovaikutusten arvioissa (EVA) huomioidaan, että luopuminen voi tapahtua omistus- tai vuokraoikeudella ja molempiin sisältyy tunnistettuja riskejä.</p> <p>Kaavakehityshankkeen jälkeen kaupungin olisi mahdollista luopua omistuksestaan Cooperin huvilassa ja metsästysmajassa, mikäli em. kohteita ei tarvita kaupungin omassa palvelutuotannossa. Näillä näkymin entinen työterveystalo jäisi jatkossakin kaupungin omistukseen. Varsinaiset päätökset kunkin kiinteistön luovuttamisesta tehdään myöhemmin toimivaltaisen toimielimen tai viranhaltijan toimesta.</p>	<p>Tarkastuslautakunta toteaa vastauksen olevan riittävä.</p>
<p>Millä toimenpiteillä kaupunki (ja kiinteistöallianssi) aikovat jatkossa varmistua siitä, ettei Harjulan kaltaisia hukkainvestointeja peruskorjauksissa ja uudisrakentamisissa enää tapahdu?</p>	<p>Investointihankkeissa keskeisin ratkaistava kysymys on investoinnin laajuus: tehdäänkö rakenneosakorjaus, peruskorjaus, perusparannus vai rakennetaan uudeksi uudisrakennus. Pienemmissä rakennusosakorjauksissa eli ns. PTS-korjauksissa ei yleensä ole taloudellisia perusteita tehdä koko rakennuksen kattavaa rakenteita avaavaa kuntotutkimusta ennen korjauksen käynnistämistä. Pienissä korjauksissa joudutaan yleensä turvautumaan aistinvaraisiin havaintoihin ja rakennepiirustuksiin, jolloin tarkastelun ulkopuolisissa rakenteissa saattaa olla riskejä.</p> <p>Aiemmin investointilupaa ei ole myönnetty ennen investointipäätöstä, jolloin suunnittelu on ollut suppeampaa. Kiinteistöallianssin hankevalmistelussa huomioidaan jatkossa, että yli 500 000 euron investointihankkeissa tehdään aiempaa tarkempi ja laajempi hankevalmistelu em. riskien välttämiseksi. Tätä varten talonrakennusten</p>	<p>Tarkastuslautakunta toteaa vastauksen olevan riittävä.</p>

	investointiohjelmaan on esitetty vuodesta 2022 alkaen hankevalmisteluvaraus.	
Tarkastuslautakunta esittää, että sen toiminta budjetoitaisiin. Tarkastuslautakunnan keskeisiä menoja ovat sihteeripalvelun hankinta, kokouskulut ja lautakunnan tehtävien hallitsemisen kannalta tärkeät koulutukset ja seminaarit. Lisäksi lautakunta tarvitsee liikkumavaraa mahdollisten erillisselvityksien toteuttamiseksi. Menojen läpinäkyvyyden kannalta tulisi ehdottomasti siirtyä käytäntöön, jossa tarkastuslautakunnalle valmistellaan oma talousarvio ja jonka toteutumista seuraa lautakunnan puheenjohtaja konsernipalveluiden avustuksella. Käytäntö tulee muuttaa uuden lautakunnan aloittaessa työnsä.	Tarkastuslautakunnan budjetti sisältyy tällä hetkellä Konsernipalvelujen sitovuustason määrärahaan. Tarkastuslautakunnalle laaditaan kuitenkin vuosittain oma budjetti sisältäen erittelyn tarkastuslautakunnan ja tilintarkastuksen kokonaisuuksista. Tilintarkastuksen budjettivaraukseen on sisällytetty lakisääteisen tarkastuksen lisäksi määrärahaa erillisselvitysten toteuttamiseen. Lautakunnan puheenjohtajalle voidaan jatkossa järjestää raportti budjetin toteumasta säännöllisin väliajoin.	Lautakunnan puheenjohtajalle ei ole toimitettu vastineessa mainittua tai muutakaan asianmukaista raporttia tarkastuslautakunnan budjetista. Tarkastuslautakunta toteaa, ettei selvityksen mukaiseen toimenpiteeseen ole ryhdytty ja uusii suosituksen tältä osin.
Kaupunki tarkentaa Sarastialle luottamushenkilömaksujen tilityksiin liittyvää tilitysten erittelytarvetta ja varmistaa, että erittelyt toimitetaan asianmukaisesti paikallisyhdistyksiin. Kaupunkia pyydetään myös toimittamaan paikallisyhdistyksille tiedot niistä luottamushenkilöistä, jotka ovat valtakirjallaan antaneet valtuuden luottamushenkilömaksun perimiseen.	Sarastia on uusimassa palvelusopimukset kaikkien asiakkaidensa kanssa syksyn 2021 aikana. Luottamushenkilömaksujen tilittämistä koskeva huomio voidaan tuoda osaksi sopimusneuvotteluja. Mahdollinen peruspalveluihin kuulumaton palvelu toteutuessaan aiheuttaa kaupungille erillisveloitettavaa lisäkustannusta. Luottamushenkilömaksun perimiseen oikeuttava valtakirja on ohjeistettu toimittamaan suoraan Sarastiaan. Tämä menettely poistaa arvoa tuottamattoman työvaiheen, vähentää virhemahdollisuutta ja vahvistaa luottamushenkilön tietosuojan toteutumista.	Tarkastuslautakunta toteaa, että suositus on edelleen voimassa.
Tarkastuslautakunta uudistaa suosituksensa ja suosittelee, että kaupunki rekrytoi oman sisäisen tarkastajan sen jälkeen, kun sopimuskausi on päättynyt. Optiokauden käyttöä ei suositella ja ostopalvelussa tulee huomioida, että palvelua ei osteta tilintarkastusyhteisöltä. Sisäisen tarkastuksen tärkeyden suhteen lautakunta viittaa Nenosen yllä mainittuun lausuntoon.	Sisäinen tarkastus on kaupunginjohtajan johdolla suoritettavaa riippumatonta toimintaa. Organisaation palveluksessa oleva sisäinen tarkastaja voi monella tapaa toimia organisaation ja sen toimintatapojen kehittämisen tukena. Optiokauden aikana voidaan tarkastella ja arvioida mahdollisuutta kasvattaa sisäisen tarkastuksen resurssia ja sisäisen tarkastuksen riippumattomuutta. Järvenpään kuntakokoluokassa sisäisen tarkastuksen resurssit jäävät noin yhteen henkilötyövuoteen. Tämä aiheuttaa omalla henkilöstöllä palvelu tuotettaessa selkeän haavoittuvuuden suhteessa ostopalveluun. Asia tullaan kuitenkin arvioimaan optiokauden aikana.	Tarkastuslautakunta on tämän vuoden (2021) arviointikertomuksessaan käsitellyt sisäisen valvonnankehittämistä ja esittänyt suosituksia kappaleessa 5.1.
Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa tulisi päivittää, jotta siinä tulisi riittävässä laajuudessa käsitellyksi tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvät kysymykset myös sukupuoli ja seksuaalivähemmistöjen osalta sekä asettaa konkreettiset tavoitteet toiminnalle. Henkilöstöhallinnolle esitetään arvioitavaksi, voitaisiinko Järvenpäässä siirtyä pääosin anonyymiin rekrytointiin.	Kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa päivitettäessä huomioidaan tarkastuslautakunnan ehdottama toimintakäytäntö konkreettisista tavoitteista. Kaupunki on käyttänyt muutamia anonyymeja rekrytointejä ja arvioimme mahdollisuudet laajentaa käytäntöä.	Tarkastuslautakunta toteaa vastauksen olevan riittävä.
Tarkastuslautakunnan ehdotus/suositus	Kaupunkikehityksen palvelualue	Arvio
Kaupunki aloittaa projektin, jolla tarkistetaan, onko verohallinnolla ajantasaiset verotustiedot Järvenpäässä olevista kiinteistöistä. Asian suuritöisyyden johdosta voisi olla tarkoituksenmukaista aloittaa esim. tiettyä ikävuotta vanhemmista omakotitaloista, joissa on todennäköisesti epätarkkuuksia rekistereissä uusia kohteita enemmän (esim. Rakennuksen korjaus- tai laajennustiedot eivät ole välittyneet verottajalle).	Järvenpään kaupunki aloitti syksyllä 2020 rakennus- ja huoneistorekisterin perusparannustyön, jossa täsmäytetään Järvenpään kaupungin rakennus- ja huoneistotiedot ja Digi- ja Väestöviraston rakennus- ja huoneistorekisteritiedot samansisältöisiksi. Tällaisia perusparannettavia kohteita on parannustyön myötä löydetty 455 kappaletta. Havaitut virheet ovat olleet vähäisiä, eivätkä ne anna viitteitä siitä, että myöskään kaupungin ja verottajan rekisteritiedoissa olisi kiinteistöverotulon kannalta olennaisia eroavaisuuksia. Oletusta tukee myös Järvenpään pieni pinta-ala sekä tiivis ja valtaosaltaan asemakaavoitettu kaupunkirakenne, jossa mahdolliset luvattomat rakennukset ja rakentaminen tulevat ilmi arkityöprosessien yhteydessä.	Tarkastuslautakunta toteaa vastauksen olevan riittävä.

	<p>Rakennus- ja huoneistorekisterin perusparannustyön on arvioitu valmistuvan työsuunnitelman mukaisesti talven 2022 aikana. Tämän jälkeen voimme selvittää rakennusten kokonaisalatietojen vastaavuuden kaupungin ja verottajan rekisteritietojen välillä ja arvioida täsmäyttämiseen liittyvää työtä ja kustannuksia. Todettakoon, että mahdolliselle korjaustyölle ei kaupungilla ole vielä budjettivaroja.</p>	
<p>Lautakunnan näkemyksen mukaan maapoliittista ohjelmaa voisi päivittää siten, että siinä ilmaistaisiin valtuuston tahto lunastusehtojen osalta suuntaan taikka toiseen.</p> <p>Yhdyskuntasuunnittelussa kiinteistötoimituksia ja tonttijakoja tehtiin 60 % edellisvuotta enemmän. Toimintatuotot ylittävät budjetoidun, mutta palvelu ruuhkautui ja työmäärä on todennäköisesti kuormittanut työntekijöitä.</p>	<p>Asuntorakentajat haluavat ostaa tontin, eivätkö he sen enempiä yksityiset kuin rakentajatkaan lähde hankkeeseen mukaan, mikäli vaihtoehtona on vain tontin vuokraus. Ennen kaikkea tämä johtuu siitä, että pääoman kustannus on toimijoille olennaisesti pienempi kuin vuokratontin tuottovaatimus. Tontin vuokraaminen tulee kyseeseen käytännössä niissä tilanteissa, kun toimijalla ei ole mahdollisuuksia saada lainaa tai sitoa pääomia maahan. Siten tontin vuokraaminen kiinnostaa käytännössä vain yritystontin ostajia ja siinäkin sellaisia yrityksiä, joilla pääomien saanti on syystä taikka toisesta vaikeaa.</p> <p>Tontin vuokraaminen ilman lunastuspykälää on myöskin haastavaa, sillä kaikki toimijat pyrkivät vakavaraiseen asemaan ja siihen, että heillä on itsellään mahdollisuus saada pääomia, ja mm. tontin lunastuslausekkeen avulla pienentää kiinteitä kulujaan. Vuokratontin lunastuksia ei tehdä mittavassa määrin, mistä johtuen asian mittakaava on pieni. Maapoliittisen ohjelman päivityksen yhteydessä on mahdollista päivittää tontin vuokrasopimusmalli muutoinkin, joten ehdotus on sinänsä kannattava – joskin nykytilanne lunastuslausekkeen osalta on tarkoituksenmukainen.</p> <p>Kiinteistötoimitusten ja tonttijakojen osalta tilanne on edelleen kovin kuormittunut, eikä siihen helpotusta ole tuonut se, että vuosien 2020–2021 aikana neljä yksikön seitsemästä työntekijästä on siirtynyt pois kaupungin palveluksesta, eikä yhtään näistä ole toistaiseksi täytetty, osin rekrytointivaikeuksien vuoksi ja osin säästöohjelmassa lykättyjen rekrytointien vuoksi.</p>	<p>Tarkastuslautakunta toteaa vastauksen olevan riittävä.</p>
<p>Uusien yritysten osalta seurataan ja raportoidaan numeerisia mittareita yhtä lailla kuin asukasluvuakin seurataan.</p>	<p>Järvenpään kaupunki seuraa jatkuvasti uusien yritysten syntymistä sekä myös lopettaneita yrityksiä kvartaaleittain. Näiden välinen suhde muodostaa yrityskannan nettomäärän kasvun tai laskun, joka on Järvenpäässä ollut lähes poikkeuksetta positiivinen.</p> <p>Vuoden 2020 tilastoissa Järvenpäähän perustettiin 269 uutta yritystä 241 lopettaessa toimintansa. Lopettaneiden osalta emme tilastoi erikseen lopettamisen syitä. Alueellisesti kokoamme vastaavat tilastot myös Keski-Uudenmaan Kehittämiskeskus Oy:n (www.keuke.fi) sivuille kaikista seitsemästä jäsenkunnasta, joka mahdollistaa näiden tietojen vertailun myös eri kuntien kesken. Kiinnitämme ehdottomasti jatkossa entistä enemmän huomiota näiden lukujen laajempaan raportointiin ja viestintään.</p>	<p>Tarkastuslautakunta toteaa vastauksen olevan riittävä.</p>
<p>Tavoitteen raportointia kehitetään tarkemmaksi. Esimerkiksi palvelualueilla ja tytäryhtiöissä laaditaan toimialakohtaiset toteutussuunnitelmat resurssiviisauden tiekartan toteuttamiseksi ja integroidaan resurssiviisaustavoitteiden seuranta osaksi kaupungin raportointiprosesseja.</p>	<p>Toteutussuunnitelmista on nyt valmistunut Kaupunkikehityksen ja Opetuksen ja kasvatuksen palvelualueiden sekä Konsernipalveluiden toteutussuunnitelmat. Hyvinvoinnin palvelualueen sekä Mestari-toiminnan toteutussuunnitelmien valmistelu on jo pitkällä ja saatetaan valmiiksi 2021 aikana. Ateria- ja siivospalveluiden osalta selvitetään toimeenpanoa uuden toimijan kanssa. Keväällä 2021 laadittiin ensimmäinen Resurssiviisauden seurantaraportti, kun tiekartta oli ollut voimassa ensimmäisen täyden vuoden. Tällöin kaupunkikehityksen toimenpiteistä 83 % oli aloitettu ja vähintään esiselvitysvaiheessa.</p> <p>Seurantaraportti tullaan jatkossa laatimaan vuosittain. Seurantaraportti kokoaa toimenpiteiden etenemisen kuluneen vuoden aikana ja perustuu palvelualueiden ja tytäryhtiöiden toteutussuunnitelmien seurantatietoon. Lisäksi kehitetään digitaalista Ympäristövahtiseurantapalvelua, joka mahdollistaa jatkossa toimenpiteiden etenemisen seurannan jatkuvasti vuoden aikana (hanke saanut YM:n avustusta 2020–2021). Kaupungin tilinpäätöksen yhteydessä resurssiviisauden osalta raportoidaan kaupunkistrategiassa määritellyt seurantamittarit sekä sanallinen kuvaus ympäristöasioiden edistämisestä, sisältäen keskeiset resurssiviisauden tiekarttaan liittyvät toimet.</p>	<p>Tarkastuslautakunta toteaa, että resurssiviisauden parantamiseksi on tehty asianmukaisia kehittämistoimia.</p> <p>Tarkastuslautakunta toteaa, että systemaattinen resurssiviisauden kehittäminen on tärkeä osa kestävästä kehityksen strategiasta.</p>

<p>Infran korjausvelan määrä on strategisesti tärkeä mittari, jota pitäisi voida seurata säännöllisesti ja helposti sekä antaa vertailukelpoisempaa tietoa peruskorjattavista kohteista sekä korjausvelan kehityksestä.</p>	<p>Korjausvelan määrää arvioidaan vuoden 2017 alussa päivitettyyn laskentaan, joka pohjautuu vuoden 2017 alussa päivitettyyn laskentaan (2016 lopussa korjausvelka noin 26,4 milj. euroa) korjausvelan määrä vuoden 2018 lopussa on arvioitu olevan noin 25,2 miljoonaa euroa. Laskennallisesti on arvioitu korjausvelkaa kertyvän vuositason seuraavan 20 vuoden aikana noin 0,9 miljoonaa euroa. Lähtökohtaisesti tätä suuremman summan investoiminen katujen peruskorjaukseen vähentää korjausvelan kokonaismäärää. Korjausvelan määrä on saatu laskuun, sillä vuosina 2017–2018 toteutuviin kaupungin kärkihankkeisiin on sisällytetty myös katuverkon ja vesihuoltoverkoston peruskorjausta.</p> <p>Pelkällä katujen peruskorjaukseen 2017–2018 investoidulla 1 milj. vuositason korjausvelan lasku olisi ollut tarkasteluvälillä vain noin 0,2 milj. euroa. Vuonna 2019 arvioi korjausvelan määrästä oli 24,1M€, joten se väheni vuoteen 2018 verrattuna 1,4 M€. Lukuun on lisätty päällystystöitä 0,4 M€ sekä peruskorjauskohteita, joista suurimmat ovat Wärtsilän teollisuusalueen kadut ja kts. kuvankaappaus taulukosta. Joten vuoden 2019 peruskorjaustavoitteeseen päästiin asetettujen tavoitteiden mukaisesti, joten tuota kysymystä miksi tavoitteisiin ei päästy, en ymmärrä. Luku 26 M€ voi olla edellisen toimintakertomuksen pohjalta jäänyt virhesumma. Virheen syntymiseen on voinut vaikuttaa useat henkilöstövaihdokset vuoden 2019 lopulla kaupunkitekniikan johdossa ja myös kahden laskennasta vastaavan henkilön poistuessa kaupungin palveluksesta ja täten toimintakertomukseen jäänyt vanha tieto.</p> <p>Kuten jo tarkastuslautakunnalle annetussa selvityksessä todettiin, useampivuotisten hankkeiden tuloutusten jaksotukset voivat kuitenkin vaikuttaa peruskorjauskulujen tuloutuksen osalta siihen, ettei kaikkina vuosina päästä tavoitteeseen ja vastaavasti seuraavana tavoitteet ylitetään. Pelkkä 900 t€ varaus ei myöskään lyhennä korjausvelkaa juurikaan, vaan talousarvioissa tulee varautua laajempiin korjaushankkeisiin, jotta korjausvelkaa saadaan vähennettyä tehokkaasti tavoitteen mukaan. Peruskorjausvelkaa tulee myös lisää joka vuosi katujen ikääntyessä. Katuverkon osalta seuraamme myös vuositason kehitystä, jotta tavoitteeseen voidaan päästä. Määrärahojen suuruus vaikuttaa siihen, miten tavoitteeseen päästään.</p>	<p>Tarkastuslautakunta toteaa vastauksen olevan riittävä.</p>
<p>Tarkastuslautakunnan ehdotus/suositus</p>	<p>Järvenpään Vesi</p>	<p>Arvio</p>
<p>Teknisten verkostojen ja vesihuollon toimintavarmuus turvataan muuttuvissa ilmasto-olosuhteissa. Luonnonmukaisella hulevesien hallinnalla varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja kasvavaan tulvariski.</p>	<p>Vesihuollon verkostojen toimintavarmuutta huomioidaan jatkuvalla riskienarvioinnilla. Toimintavarmuus huomioidaan suunnittelukohteiden suunnittelussa ja investointikohteiden rakentamisessa. Investointikohteiden suunnittelussa huomioidaan ko. kohteen läheisyydessä käytössä oleva rakennettu vesihuolto ja sille suunnitellaan tarpeen mukaan korjaus- ja uusimissuunnitelmat, joita toteutetaan uuden investointikohteen rakentamisen yhteydessä. Näitä kohteita oli esim. vuoden 2020 aikana Wärtsilän alueella, Mannilantiellä, Helsingintiellä jne.</p> <p>Näiden lisäksi tehdään erillistä vesihuollon saneeraussuunnittelua ja kohteiden rakentamista. Järvenpään Veden kohteina oli vuonna 2020 mm. Leppätien alueen vesihuollon uudistamista, vesitornin betonipintojen uusiminen (rappaus sääsuojaksi) ja jätevesipumppaamon saneeraus Haarajoella, lisäksi on tehty pienimuotoisempia verkostosaneerauksia. Vuoden 2021 aikana Järvenpään Vesi teki jätevesiverkoston mallinnuksen. Mallinnuksessa jätevesiverkoston tilannetta tutkitaan normaalitilanteen ja rankkasateen aikana. Mallinnuksesta on nähtävänä jätevesiverkoston pullonkaulat ja verkoston kapasiteetti. Näiden mukaan voidaan ohjata suunnittelua ja investointeja verkoston ongelmakohtiin tilanteen parantamiseksi.</p> <p>Hulevesien hallinta on ollut jo useita vuosia varautumisessa mukana, kun alueellisia hulevesialtaita on rakennettu huleveden viivyttämistä varten (mm. Lepolan alueella ja Wärtsilän alueella). Kaavoituksen ohjeissa on myös tonttikohtaisia huleveden viivyttämismääräyksiä ja suunnittelussa hulevesien viivyttäminen huomioidaan aina.</p>	<p>Tarkastuslautakunta toteaa vastauksen olevan riittävä.</p>

Tarkastuslautakunnan ehdotus/suositus	Opetuksen ja kasvatuksen palvelualue	Arvio
<p>Lautakunta suosittelee arvioimaan opetushenkilöstön työvälineinä tarvittavien puhelimien hankintaa.</p>	<p>Perusopetuksessa tehtiin maaliskuussa 2020 puhelinten osalta tarvekartoitus. Tarvekartoituksen perusteella kouluille hankittiin lisää sekä puhelimia että sim-kortteja. Tavoitteena oli hankkia jokaisella alkuopettajalle, jokaiselle tiimille sekä jokaiselle aineryhmälle älypuhelin. Kartoitus ja selvitystyötä jatketaan. Jos jokaiselle opetushenkilöstön jäsenelle hankittaisiin opetuskäyttöön soveltuva puhelin, olisi kustannukset yli 100 000 euroa. Jokaisella opettajalla on käytössään kannettava tietokone, opetus tapahtuu pääsääntöisesti teamsin välityksellä ja yhteydenpidossa kotiin ja oppilaisiin käytetään pitkälle Wilma-järjestelmää.</p>	<p>Tarkastuslautakunta toteaa, että opetushenkilöstön työvälineiden parantamiseksi on tehty asianmukaisia kehittämistoimia.</p>
Tarkastuslautakunnan ehdotus/suositus	Hyvinvoinnin palvelualue	Arvio
<p>Kun tarkastellaan vuoden 2020 tilinpäätöstä ja palvelualueen käyttösuunnitelmaa (Sitovat toiminnalliset tavoitteet 2020-2023), ei näistä löydy yhtään samaa tavoitetta. Toiminnalliset tavoitteet tulisi laatia siten, että niitä voidaan käyttää sekä tilinpäätöksessä että palvelualueen käyttösuunnitelmassa. Kaupungin tilinpäätös on ”mainos” kaupungin toiminnasta ulospäin, joten olisi aiheellista esittää toimintoja huomattavasti laajemmalla määrällä sekä sanallisesti että lukujen avulla.</p>	<p>Tilinpäätöksessä raportoidaan valtuuston talousarviossa hyväksyminen sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta. Talousarviossa esitetyt tavoitteet kytkettyvät suoraan kaupungin strategiakortteihin ja niissä asetettuihin tavoitteisiin. Lautakunnat asettavat käyttösuunnitelmissa palvelualueelle toiminnalliset tavoitteet, joilla tuetaan samojen strategisten päämäärien saavuttamista, mutta jotka ovat valtuuston asettamia tavoitteita yksityiskohtaisempia. Tavoitteiden tulee olla keskenään linjassa.</p>	<p>Tarkastuslautakunta toteaa vastauksen olevan riittävä.</p>
<p>Palvelualueita pyydetään raportoimaan, miten iso osa yli 70-vuotiaista kuntalaisista tavoitettiin ja minkälaisia kokemuksia näistä yhteydenotoista saatiin. Myös muista poikkeusjärjestelyistä toivotaan raportointia ja arviointia.</p>	<p>Hyte-avainalue koordinoi soittorinkiä yli 70-vuotiaille liittyen koronapandemiaan keväällä 2020. 70-vuotiaiden ja sitä vanhempien yhteystietoja saatiin yhteensä 5 550, joista 3 700 löydettiin puhelinnumero. Tilastoitu soittoja ajalla 24.3.-6.5.2020 oli seuraavasti: tavoitettu 98,5 % puhelinnumerollisista henkilöistä, noin 1000 henkilöä puhelinnumerottomia, joista osa mm. hoitokodeissa asuvia. Lisäksi lähetettiin tekstiviesti kaikille yli-70-v 27.3.2020. Kyselyyn tuli yli tuhat vastausta. Kaupungin henkilöstöä osallistui soittorinkiin ja muihin tiedotustapoihin enimmillään 60 henkilöä. Avun tarvitsijat ohjattiin tarvittaessa Keusoten palveluihin. Viikolla 13 lähetettiin kaikille 70-vuotiaille ja vanhemmille kirjeet, jossa kerrottiin koronatilanteesta ja tukea ja apua tarjoavista tahoista. Valtaosa tavoitetuista henkilöistä kertoi selviävänsä hyvin joko itsenäisesti tai läheisten avulla. Pieni osa avuntarvitsijoista ohjattiin Keusoten palvelutarpeen arvioinnin piiriin ja osalle tarjottiin yhdistystoimijoiden asiointipalvelua (ks. alla).</p> <p>Kaupungin palveluneuvonta/puhelinneuvonta avattiin 24.3.2020. Soittoja tilastoitiin 12.5. mennessä lähes 500. Kaupungin nettisivuille avattiin myös ajankohtaista koronatieta sisältävä sivu jarvenpaa/70. Asiointiapua koordinoitiin ikääntyneille keväällä yhteistyössä järjestötoimijoiden ja seurakunnan kanssa. Siskot ja Simot toteuttivat yhteensä 347 kauppa-apukeikkaa. ViaDia Keski-Uusimaa ja Yhdessä Katettu verkosto toteutti ruoka-apu toimintaa (ruoka-apukassit, leipäjaot, yhteiset ruokailut). Ruoka-avun käyntimäärät olivat yhteensä 24 686, missä jaettiin 215 142 kg elintarvikkeita. ViaDiaa tuettiin erillisellä ruoka-avun ostopalvelulla. Kaupungin eri toimijoiden yhteistyönä toteutettiin myös lapsille ja lapsiperheille kotiin annettavan tuen koordinoititehtävää.</p> <p>Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön ohjeistama vähävaraisten kasvomaskien jakelu käynnistyi elokuun lopussa Hyvo-palvelualueen yhteistyönä. Järvenpää-talo jakoi yhteensä 43 800 kertakäyttömaskia ja yhteiskumppanit (seurakunta, Arkki/ViaDia, Klubitalo, Setlementti Louhela, Verso) 62 500. Lisäksi on jaettu 9 400 kangasmaskia. Yhteensä maskeja jaettiin 115 700 kpl.</p>	<p>Tarkastuslautakunta toteaa vastauksen olevan riittävä.</p>

<p>Kuinka paljon ja mitä toimintoja tehtiin työikäisten hyväksi ja miten luvut jakaantuvat maahanmuuttajiin ja toisaalta muihin työikäisiin?</p>	<p>Alla on esitetty osaamis- ja työllisyyspalvelujen kaikki asiakkuudet vuonna 2020. Seuraavassa taulukossa on kuvattu osaamis- ja työllisyyspalvelujen maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden/asiakkuuksien jakautuminen eri palveluihin sekä siirtymät palveluista eteenpäin. Osa asiakkuuksista tilastoidaan erillisinä henkilöinä ja osa asiakaskontakteina, jolloin yhden asiakkaan asiointi voi tuottaa useamman kontaktin. Tilastoinnin erot johtuvat eri palvelujen rahoittajien ja raportointijärjestelmien vaatimuksista.</p> <p>Työ- ja elinkeinoministeriön myöntämä hankerahoituksella tehtiin selvitys kuntien maahanmuuttajien tieto-, ohjaus- ja neuvontapalveluiden tilasta. Sen pohjalta rakennettiin alueellinen palvelumalli. Mallin mukainen palvelu käynnistetään TEM jatkohankerahoituksella 1.9.2021-31.8.2022. Hankkeessa 1.9.2020-31.8.2021 ei ole ollut maahanmuuttajille kohdennettuja palvelutoimintoja. Hankkeessa selvitettiin mm. maahanmuuttajien kokemuksia palvelusta ja näkemyksiä palvelun paremmasta saavutettavuudesta ja kuinka olemassa olevat palvelut on järjestetty.</p> <p>Järvenpäässä maahanmuuttajatoimisto Verso antaa tietoa, ohjausta ja neuvontaa kotoutumisen alkuvaiheessa. Vuonna 2020 Verson kaikki henkilöasiakkaiden käynnit/yhteydenotot yhteensä 2869 (2156 /v.2019). Näistä luvuista asiakkaiden käynnit/yhteydenotot Verson työvalmentajalle yhteensä 779 (700/2019). Verson työvalmentajan antama ohjaus on laaja-alaista kotoutumista tukevaa tietoa ja neuvontaa.</p>	<p>Tarkastuslautakunta toteaa vastauksen olevan riittävä.</p>
<p>Kuinka paljon KAIKU-kortteja on käytössä ja minkälaisia kokemuksia niistä on saatu?</p>	<p>Pandemian seurauksena KAIKU-kortin käyttöönotto projekti keskeytyi ja on jatkunut rajoitusten helpottumisen myötä keväällä 2021. Käyttöönotto asiakkaiden osalta on vuoden 2022 alusta, jolloin Järvenpäähän tulee käyttöön uudistunut KAIKU-kortti. KAIKU-korttia jakavia tahoja ovat ainakin:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Vaikuttamo & Ohjaamo/Järvenpään kaupunki 2) Maahanmuuttajatoimisto Verso 3) Keusote, aikuissosiaalityö, Mielenterveys-, päihde- ja aikuissosiaalityö 4) Keusote, maahanmuuttajapalvelut 5) Tuusulanjärven Klubitalo - ESKOT ry 	<p>Tarkastuslautakunta toteaa vastauksen olevan riittävä.</p>
<p>Minkälaisia ovat koronan vaikutukset olleet Järvenpää-talon, Järvenpään Opiston, musiikkiopiston, uimahallin, jäähallin ja muiden liikuntapaikkojen kävijämääriin ja ylläpitokuluihin? Onko ylläpitokuluista säästetty kävijämäärien ollessa alhaiset tai toiminta kokonaan keskeytynyt? Onko taukojen aikana pystytty toteuttamaan huoltotöitä, kuten uimahallin kesätaun aikana tehtävät huollot?</p>	<p>Vastine on jätetty pois sen pituuden vuoksi. Se löytyy valtuustokokousasiakirjoista (11.10.2021 §101).</p>	<p>Tarkastuslautakunta toteaa vastauksen olevan riittävä.</p>

3.4. Kaupungin strategiset tavoitteet

Kuntalain 14 ja 37 §:ien mukaan kunnalla on oltava strategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Strategia on valtuuston keskeisin väline kunnan johtamisessa. Strategia mm. ohjaa talousarvion ja taloussuunnitelman laatimista. Strategia tulisi päivittää kerran valtuustokaudessa ja toteutuneen toiminnan strategian mukaisuuden arvioiminen on yksi tarkastuslautakunnan lakisäätöisiä tehtäviä.

Strategiassa tulee määritellä kaupungin visio, arvot ja strategiset painopistealueet. Painopistealueiden tulee sisältää strategiset tavoitteet, joille annetaan lähtö- ja tavoitetasot. Näitä strategisia tavoitteita toteutetaan valtuuston vuosittain asettamilla sitovilla tavoitteilla ja tavoitteiden toteutumista arvioidaan asetetuilla mittareilla.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt tulevaisuuskuvan ja strategiset päämäärät 10.6.2019. Tavoitteet on hyväksytty talousarvion käsittelyn yhteydessä ja niiden tavoiteaikatauluja on koronan takia korjattu 7.9.2020. Korona on kuitenkin edelleen viivästyttänyt monen tavoitteen toteutumista.

4. Vuoden 2021 talouden analyysi

4.1. Kriisikuntakriteerit

Koska ns. kriisikuntakriteereistä on julkisen keskustelun perusteella epäselvyyttä, ne on syytä ottaa tässä yhteydessä esille, varsinkin kun kriteerit ovat osin muuttuneet vuosi sitten. Uusia raja-arvoja sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella. Siihen asti sovelletaan, mitä lain voimaan tullessa olleessa kuntalain 118 §:ssä säädetään.

Kuntalakiin on tullut määräaikainen 110a §, joka on voimassa väliaikaisesti 1.12.2020–31.12.2025. Määräaikainen lisäpykälä koskee alijäämän kattamista koskevan määräajan jatkamista koronapandemiasta johtuvien taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Kyseisessä pykälässä säädetään, että mikäli kunta ei koronapandemiasta johtuvien poikkeuksellisten ja tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi voi kattaa taseeseensa kertynyttä alijäämää neljän vuoden määräajassa, valtiovarainministeriö voi kunnan hakemuksesta päättää, että alijäämä on katettava kuuden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tällöin Kuntalain 118 §:ssä mainittu arviointimenettely voidaan aloittaa vasta, kun kuuden vuoden määräaika on kulunut. Määräaikaisessa lisäpykälässä on lisäksi erikseen säädetty, milloin hakemus on jätettävä ja mitä tietoja hakemukseen tulee liittää.

Kuntalain mukainen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely (nk. kriisikuntamenettely) voidaan jatkossa käynnistää, jos kohdat A ja B täyttyvät, tai kohdan C kaikki kohdat täyttyvät.

- A. jos kunta ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää kuntalain 110 §: 3. momentissa säädettyssä määräajassa (normaalista neljä vuotta, tällä hetkellä määräaikaisesti raja kuusi vuotta)
- B. jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa

TAI

- C. jos rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet kaikki seuraavat raja-arvot
 1. kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 %
 2. kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti
 3. asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla
 4. konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Järvenpään kaupungin ja kaupunkikonsernin vuosien 2018–2020 tilanne suhteessa uusiin kriisikuntakriteereihin, joita tullaan käyttämään vuoden 2020 tilinpäätöksestä alkaen.

Tunnusluku	Raja-arvo	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021
A: Taseen yli-/alijäämä, M€	0	41,92	9,68	10,7	14,2
B: Kuntakonsernin yli-/alijäämä, €/asukas.	-1000 (-500)	574	-140	-124	97
C1: Kuntakonsernin vuosikatteen ja poistojen suhde, %	alle 80	62,8	9,6	103,4	136,4
C2: Kunnan tuloveroprosentti, %	22,02	19,75	19,75	19,75	20,25
C3: Kuntakonsernin lainakanta ja vuokravastuut, €/asukas *	13148	8429	9641	10863	10885
C4: Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate**	alle 0,8	0,5	0,1	0,7	0,7

* 2020 keskiarvo = 8765 €/as. Vuoden 2021 kuntakonsernien keskiarvoa ei ole vielä saatavilla

** (vuosikate + korkokulut) / (korkokulut + lask. lainanlyhennykset)

5. Strategisten tavoitteiden toteutuminen

5.1. Kunta ja konsernipalvelut

Sisäinen valvonta, riskien hallinta ja konsernivalvonta

Konserniohje

Konserniohje on vuodelta 2010, kuntalain uudistusten jälkeen se on vanhentunut ja sen päivitys on edelleen kesken. Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt asiaan huomiota useampana vuonna ja antanut asiasta päivityssuosituksen. Myös tilintarkastaja on kiinnittänyt tilintarkastuksen yhteydessä, laatineet aiheesta kaupunginhallitukselle erillisen tilintarkastuspöytäkirjan, missä todetaan: ”Kaupungin konserniohje on vuodelta 2010. Konserniohje tulisi päivittää viipymättä.”

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee viipymättä ajantasaistamaan ja yksinkertaistamaan vanhentuneen konserniohje-kokonaisuutta ja sen rakennetta. Ohjeet sisältävät ainakin omistajapolitiikan, sijoitus- ja rahoitustoiminnan periaatteet sekä konserniohjeet. Päivitystyölle on myös laadittava sitova toteutusaikataulu.

Sisäisen valvonnan ohjeistus

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet on hyväksytty kaupunginvaltuustossa helmikuussa 2020. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteita täsmentävien ohjeiden päivitys on edelleen kesken. Sisäisen valvonnan ohje on vuodelta 2010 ja sitä noudatetaan soveltuvin osin, sekä riskienhallinnan yleisohjeen 2014 joitain linjauksia. Sisäisen tarkastuksen ohje on vuodelta 2019.

Ohjeistus on pirstaloitunutta ja keskinäisiä sidonnaisuussuhteita vaikea hahmottaa. Osa ohjeistuksesta on selkeästi vanhentunutta, eikä päivitystyö ole edennyt riittävästi.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee ajantasaistamaan ja yksinkertaistamaan sisäisen valvontaan, riskienhallintaan ja sisäiseen tarkastukseen liittyvää ohjeistuskokonaisuutta ja sen rakennetta. Suosittelemme myös laatimaan päivitystyölle toteutusaikataulun.

Suositus: Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota tilinpäätöksen kielelliseen ilmaisuun ja toivookin aikaisempaa selkeämpää ja ymmärrettävämpää kielellistä ilmaisua tilinpäätöksessä. Tämä ei toteutunut esimerkiksi kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arvioinnissa ja johtopäätöksissä tilinpäätöksessä, mikäli kun osaa riskienhallinnan uudistamisen perusteiden erittelystä oli kielelliseltä ilmaisultaan haasteellista ymmärtää arviointikertomuksen laatimiseksi.

Sisäinen tarkastus

Yhteistyö Keravan kanssa sisäisen tarkastuksen järjestämisen osalta on päättynyt vuoden 2019 lopussa. Kaupunginjohtaja teki ensin viranhaltijapäätöksen 16.12.2020 “sisäisestä tarkastuspalvelusta” Järvenpään kaupungille sopimuskaudelle 15.12.2020–30.11.2021 ja sen jälkeen erikseen yhdelle (1) optiokaudelle (1.12.2021–30.11.2022). “Sisäisen tarkastuspalvelun” palveluntuottajaksi on valittu BDO Oy, joka toimii myös kaupungin tilintarkastusyhteisönä.

Suositus: Järvenpään kaupungin sisäisen tarkastuksen järjestämisen toimintamalliksi tehdään pidempiaikainen linjaus. Vaihtoehtoina ovat ainakin rekrytoida oma sisäinen tarkastaja, rekrytoida sisäinen tarkastaja jonkun toisen kuntatoimijan kanssa tai hankkia sisäisen tarkastajan palvelut ulkopuoliselta toimittajalta. Linjauksessa tulisi huomioida eri vaihtoehtojen riskit ja mahdollisuudet.

Eettinen ohjeistus (Code of Conduct)

Arvot ovat vahva johtamisen väline. Usein ne avataan konkreettisimmiksi ohjenuoriksi muotoilemalla niiden pohjalta eettiset periaatteet tai ohjeistot, Code of Conductit. Eettinen ohjeistus mm. ohjaa toimintaa, määrittää hyvän hallintotavan ja yhteiset pelisäännöt ja yhteiset tavat toimia. Se määrittää valintojen tekemistä, millaiseen toimintaan kannustetaan ja millaista toimintaa ei hyväksytä.

Eri tasoissa toimintatapaohjeissa on kirjattuina pelisääntöjä ja hyvän toimintatavan mukaisia käytäntöjä. Kuitenkaan ylätasoisista, kaikkia toimintoja kattavaa eettistä ohjeistusta ei kaupungilla ole.

Suositus: Strategiatyön ja arvojen päivityksen jälkeen suositellaan laadittavaksi eettinen ohjeistus, johon alemman tason ohjeistus pohjautuu, sekä suunnitella ja toteuttaa henkilöstön valmennus myös eettiseen ohjeistukseen.

Julkisuuslainsäädäntö ja henkilötiedot

Viranomaisen päätökset ovat lähtökohtaisesti julkisia silloinkin, kun ne sisältävät henkilötietoja. Tietyissä tapauksissa henkilötietoja ei saa kuitenkaan pitää nähtävillä sähköisessä tietoverkossa pitkään.

Kaupungeingeodeetin päätös 2021 § 31 on poistettu tietoverkosta nähtävillä olon jälkeen, ja perusteeksi on annettu päätöksen sisältämät henkilötiedot. Julkaisujärjestelmässä on kuitenkin mahdollista poistaa pelkät henkilötiedot, jolloin sähköisesti helposti löydettävissä on kuitenkin päätös muulta osin.

Päätösten poistaminen kokonaan heikentää sähköisen julkaisun luotettavuutta ja käytettävyyttä, kun julkisesti löytyy vain osa päätöksistä.

Suositus: Koulutusta henkilötietojen käsittelystä lisätään, ja erityisesti julkaisujärjestelmien käyttöä koulutetaan henkilötietojen käsittelyssä.

Kuva Vesa Müller, Kolmisointu iltavalaistuksessa

Kuva Vesa Müller, Kaupungin panoraama maaliskuussa 2021

5.1.1. Talous ja tasapainottamistoimenpiteet

Yksi Järvenpään strategian kuudesta tulevaisuuskuuvasta on tasapainoinen, kestävällä pohjalla oleva talous. Kestävä talous mahdollistaa tärkeältä osin muiden päämäärien, kuten hyvän elämän ja toimivan arjen, tavoittelemisen.

Vuoden 2021 taloutta ohjasi valtuuston 2019 hyväksymä nelivuotinen talousohjelma ja vuonna 2020 hyväksytty vuoden 2021 talousarvio. Niihin sisältyivät myös talouden tasapainottamiseksi laaditut sopeuttamistoimet. Talousohjelman tavoitteeksi asetettiin rakenteellisilla toimenpiteillä saavutettava 10 prosentin pysyvä sopeutus vuoden 2019 nettomenoista vuoden 2022 loppuun mennessä. Tämän lisäksi kevään 2020 aikana käytyjen yt-neuvottelujen seurauksena päätettiin 11,7 miljoonan euron lisäsopeutuksesta vuosille 2020–2023.

Vuoden 2021 alkuperäinen talousarvio laadittiin 8,3 miljoonaa euroa alijäämäiseksi mittavista sopeuttamistoimista huolimatta. Vuoden 2021 tilinpäätös oli kokonaisuudessaan 3,5 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Verotulot kehittyivät arvioitua suotuisammin, sosiaali- ja terveystalouteen kohdennettiin koronakompensaatiota ja Jatsin sekä Kuuma-ICT:n myynneistä saatiin voittoja. Voidaan siis katsoa, että tulos ei olisi ollut niin hyvä ilman näitä tavallisesta poikkeavia tuloja.

Koronapandemian pakottamat poikkeusjärjestelyt ja muutokset toimintaan aiheuttivat kaupungille edelleen kustannuksia ja tulojen menetyksiä. Palvelualueista Opetus ja kasvatus ylitti talousarvion toimialoista eniten, n. 1,9 miljoonaa euroa, mikä selittyy paitsi koronan vaikutuksilla, myös budjetoitavirheillä. Hyvinvoinnin palvelualueen ylitys selittyy kokonaisuudessaan koronan vaikutuksilla. Vaikka korona vaikutti vielä vuonna 2021 kaupungin talouteen, koronan nettovaikutus jäi positiiviseksi 2,4 miljoonaa euroa, kun kompensatiotuet ja yhteisöveron kuntaosuuden väliaikainen korotus otetaan huomioon.

Positiivinen tulos oli kaupungille erittäin tärkeä, jotta kaupungin taseeseen kertynyttä ylijäämää saatiin hiukan kasvatettua 14,2 miljoonaan. Näin kriisikunnaksi ajautumista saatiin hilattua hiukan kauemmaksi ja tuleville vuosille jäi jonkin verran talouden puskuria mahdollisia alijäämäisiä vuosia varten. Lainaa pystyttiin lyhentämään ensimmäistä kertaa 2010-luvun taitteen jälkeen.

Positiiviseen tulokseen ei olisi kuitenkaan päästy myöskään ilman mittavia sopeuttamistoimia kunnallisveroprosentin 0,5 %-yksikön ja vakituisen asunnon kiinteistöveroprosentin 0,1 %-yksikön nostoilla sekä talousohjelman rakenteellisilla sopeutustoimenpiteillä ja vuonna 2020 päätetyillä lisäsopeutuksilla.

Pitkittyneet hankkeet kuten Perhelä sekä sisäilmaongelmista seuraava menojen skaalautuminen ovat kuormittaneet kaupungin taloutta samoin kuin koulujen kunnostamisen aiheuttamat menoerät.

Taloustilanteen kestävyyttä tulee tarkastella jatkossakin kriittisesti. Velkaantumiseen liittyy riskejä, erityisesti kun korkomenot ovat todennäköisesti kasvamassa. Suhteellinen velkaantuneisuus oli viime vuonna 86,4 prosenttia. Toiminnan ja investointien rahavirta ollut pitkään negatiivinen. Samalla investointitaso on korkealla. Tulevina vuosina 2022–2025 on tarkoitus ottaa edelleen lisää lainaa 71,2 miljoonaa euroa.

Taseen ylijäämässä ei ole moitittavaa, tosin tarkastuslautakunta kehottaa ottamaan uuden kaupunkistrategian talousnäkökulmassa huomioon talouden joustavuuden, joka on noussut keskeiseksi talouden tasapainotuksen ja tuloksellisuuden takaajaksi pandemia-ajan jälkeen. Taloudelliset haasteet tulevat pysymään vielä tulevina vuosina ja talouden sopeuttamista tasapainoon tarvitaan edelleen. Sote-uudistus, koronatuikien loppuminen sekä velkataakan suhteellisen osuuden kasvaminen suhteessa kaupungin talouteen tulevat vaikuttamaan tulevaisuuden toimintaympäristöön ja taloudelliseen liikkumavaraan.

Suositus: Tarkastuslautakunta katsoo kaupungin päässeen tavoitteisiinsa talouden tasapainottamisen suhteen vuoden 2021 osalta. Talouden sopeuttamistoimia on syytä jatkaa talousohjelman mukaisesti, jotta talous pysyy kestäväällä pohjalla valtuuston määrittämän strategian mukaisesti. Investointeja on tarkasteltava kriittisesti talouden kestävyuden näkökulmasta, ja investointeja on priorisoitava strategian mukaisesti. Investoinneille on suunnitteluvaiheessa määritettävä nykyistä tarkemmat tavoitteet.

Suositus: Tarkasteluun tulee ottaa pitkäaikaistyöttömyyden kasvu Järvenpäässä, ja nykyisten toimien riittävyys negatiivisen kehityksen katkaisemiseksi. Tämä on tärkeää etenkin, kun vastuu työllisyyden hoidosta tulee jatkossa olemaan nykyistä enemmän kuntien vastuulla.

Koronakoodi on kustannuslaji koronasta aiheutuvien kustannusten nimeämiseksi. Koronakoodin perustaminen selkeyttää menojen erittelyä ns. tavanomaisiin sekä pandemia-ajan poikkeusjärjestelyistä johtuviin menoeriin. Kaupungin vuoden 2021 toiminnan tuloksellisuuden arviointi onkin tästä johtuen poikkeuksellista, sillä aikaisempina vuosina menoja ei ole voitu laittaa koodin alle, jonka oikeudellisuus nähden menoerän luonteeseen on kirjaajan henkilökohtaisen arvioinnin varassa.

Lisätietopyyntö: Varmennettiinko koodinalaisten kirjausten asianmukaista toteutumista riittävästi muun muassa selvillä linjauksilla ja ohjeistuksilla kaupungin taloudenhoidosta vastaaville virkahenkilöille ja muille menojen kirjaamisesta vastanneille toimijoille?

Vetovoima ja pitovoima

Järvenpään väkiluku kasvoi vuoden aikana 1,7 prosenttia. Muuttoliike kokonaisuudessaan on voitollinen, ja uusissa asukkaissa on paljon nuoria lapsiperheitä.

Nopea väestönkasvu näkyy kaupunkikuvassa runsaansa uudisrakentamisena. Pitovoimaa edistää monipuolinen asuntotarjonta eri ikäisille ihmisille ja eri kokoisille perheille. Järvenpään pieni pinta-ala aiheuttaa luonnollisesti omat rajoitteensa asuntotuotantoon ja kaavoitukseen. Vuonna 2021 valmistuneista asunnoista lähes kaksi neljäsosaa oli kerrostaloasuntoja. Strategiaan tavoitteeksi on kirjattu asumisen ketjujen varmistaminen, niin että järvenpääläiset pysyvät kaupungissa elämän eri

vaiheissa. Pientaloaluiden kysyntä on tällä hetkellä suurempaa kuin tarjonta. Myös kerrostaloasumisessa olisi hyvä olla vaihtoehtoja erilaisiin elämänvaiheisiin.

Suositus: Asumisen ketjujen varmistaminen on tärkeä tavoite. Asetetut mittarit eivät kuitenkaan suoraan kerro tavoitteen saavuttamisesta. Asumiseen liittyvien toiveiden ja käyttäytymisen selvittämiseen tulisi ottaa käyttöön monipuolisempia tapoja.

Kaupungin yritysten asiakasnäkökulma sekä tehokkaat palvelutuotantoprosessit

Business Järvenpää -digitaalisen markkinoinnin opas on hankkeena kaupungin strategian mukaisten tehokkaiden palvelutuotantoprosessien toteutumisen sekä asiakasnäkökulman huomioon nimen näkökulmasta tärkeä konsepti.

Lisätietopyyntö: Onko Business Järvenpää -digitaalisen markkinoinnin oppaan käyttöönotto palvelut kaupungissa toimivia yrittäjiä?

Sopimusten muutosten kirjaamisessa todettu tilinpäätöksessä haasteita sähköiseen sopimushallintajärjestelmä Cloudiaan kirjaamisessa.

Suositus: Viranhaltijoille suositellaan järjestettävän aikaisempaa enemmän ohjeistusta sekä tarvittaessa koulutusta Clouidian käytöstä. Asia kiinnostaa tarkastuslautakuntaa niiltä osin, joilta sillä on vaikutusta viranhaltijoiden työtehtävien hoitamiseen sekä työn tehokkuuteen.

5.1.2. Kaupungin henkilöstö ja henkilöstön hyvinvointi

Vuoteen 2021 vaikutti edelleen koronapandemia myös henkilöstön näkökulmasta. Syyskuun aikana valmistui hybridityön ohjeistus yhteistoiminnassa henkilöstön edustajien kanssa.

Strategiakorttien O1 (Osaava ja kehittävä henkilöstö) ja O2 (Informaatiopääoma ja tiedolla johtaminen) mittarit joko etenivät suunnitellusti tai ovat toteutuneet vuonna 2021. Sen sijaan strategisen kortin O3 (Itseohjautuvuus ja valmentava johtaminen) ei ole edennyt suunnitellusti. Saadun selvityksen mukaan koronapandemia on hidastanut aiheen edistämistä ja sen tiimoilta on tehty niin paljon kuin on pystytty. Strategiakortissa O3 on kuvattu seuraavasti: ”Järvenpään kaupunki on työnantajana rohkea uudistaja ja edelläkävijä. Kaupungin organisaatio, prosessit, toimintamallit ja päätöksenteon rakenteet tukevat itseohjautuvuuden toteutumista ja valmentavaa johtamista. Organisaatio on muutoskyvykäs ja joustava. Itseohjautuvuus tarkoittaa sitä, että työyksiköillä ja tiimeillä on mahdollisuus valita sopivimmat toimintamallit päästäkseen määritettyihin tavoitteisiin. Valmentava johtaminen on kannustavaa ja vahvuuksista ponnistavaa. Kaupunki tuottaa parhaita mahdollisia palveluita niin, että sen henkilöstö voi työssään hyvin.”

Suositus: Tavoite on henkilöstöjohtamisen näkökulmasta niin keskeinen, että tarkastuslautakunta suosittelee kiirehtimään Itseohjautuvuus ja valmentava johtaminen -teeman edistämistä siten, että on mahdollista saada kiinni alkuperäistä aikataulua.

Järvenpään kaupungin työterveyspalvelut kilpailutettiin ja uudeksi työterveyshuoltokumppaniksi valittiin Suomen Terveystalo Oy. Uuden palveluntuottajan myötä kaupunki tarjoaa työntekijöilleen nyt myös sairaanhoidon palveluita työterveys sopimuksen mukaisesti (Kelan korvausluokka II). Henkilöstön toivoman uudistus työterveyshuoltosopimuksen laajentaminen sairaanhoidon palveluihin oli kaupungin johdon näkemyksen mukaan tarkoituksenmukaista ja edesauttaa henkilöstön työkyvyn edistämistä ja säilyttämistä merkittävästi.

Vuonna 2021 kuntien keskimääräinen työkyvyttömyyseläkemaksu oli 1,20 % palkkakustannuksista. Järvenpään kaupungin työkyvyttömyyseläkemaksu oli tätä alhaisempi, 0,80 % (KuEL+VaEL) palkkakustannuksista. Terveysperusteisten poissaolojen määrässä on tapahtunut myönteistä kehitystä,

ne olivat vähentyneet 3,5 % vuodesta 2020. Mielenveysperusteisia poissaoloja (18,2 %) oli enemmän kuin tuki- ja liikuntaelinpoissaoloja (13,7 %). Kaupunki päätti pilotoida loppuvuodesta matalan kynnyksen mielenhuoltopalvelua.

Korvattujen työpaikkatapaturmien lukumäärä oli hieman suurempi kuin vuonna 2020. Vuonna 2021 vakuutusyhtiö maksoi korvauksia yhteensä 92 vahingosta (2020: 88 kpl) ja 74 työpaikkatapaturmasta (2020: 71 kpl). Korvattujen työpaikkatapaturmien taajuus on hieman alhaisempi, kuin toimialalla keskimäärin.

Arvio: Tarkastuslautakunta pitää tehtyjä toimenpiteitä hyvinä henkilöstön hyvinvoinnin, työterveyden ja työturvallisuuden ylläpitämiseksi ja parantamiseksi sekä kannustaa jatkamaan oikeansuuntaista työtä edelleen.

Kaupungin henkilöstöstä naisia oli 1278 eli 80,8 % ja miehiä 304 eli 19,2 % (31.12.2021). Suurin osa naisista työskenteli varhaiskasvatuksen lastenhoitajan, varhaiskasvatuksen opettajan, peruskoulun luokanopettajan, koulunkäynninohjaajan, lehtorin ja varhaiskasvatuksen avustajan tehtävissä. Miehiä yli puolet henkilöstöstä oli Järvenpään Vedessä. Kaupunkikehityksessä miehiä ja naisia oli lähes yhtä paljon. Esihenkilötehtävissä työskentelevistä naisia on 68 % ja miehiä 32 %.

Suositus: Rekrytoinneissa tulisi selvittää erilaisia keinoja suokupuolijakauman tasaamiseksi eri tehtävissä. Mm. yritysten rekrytointi-ilmoituksissa on havaittu eri tekijöitä, jotka haittaavat tai edistävät toisen sukupuolen hakeutumista johonkin tehtävään.

Saadun selvityksen mukaan, henkilöstön työhyvinvointikysely toteutetaan joka toinen vuosi. Tulokset on ohjeistuksen mukaisesti käyty läpi kattavasti henkilöstön kanssa ja laadittu yhdessä toimenpidesuunnitelmat.

Henkilöstöhallinnolle ja esihenkilöille laaja henkilöstökysely on hyvä tapa kerätä tietoa henkilöstön työhyvinvoinnista. Henkilöstökyselyillä kerätyn tiedon pohjalta voidaan kehittää työhyvinvoinnin tilaa organisaation ja tiimien sisällä. Laajaa henkilöstökyselyä ei kuitenkaan kannata toteuttaa liian usein, sillä vaarana on, että henkilöstö kokee kyselyn jatkuvan toteuttamisen raskaana. Toisaalta kysely olisi tehtävä riittävän usein, että reagointiaika ei venyisi liian pitkäksi. Lisäksi jos kyselyiden väli on liian pitkä, on mahdollista, että tilanne työpaikalla on todennäköisemmin muuttunut muista syistä kuin kehittämistoimenpiteiden johdosta.

Perinteisten ja hieman laajempien henkilöstökyselyiden lisäksi mittaamiseen on hyvä soveltaa lyhyempiä kyselyitä. Tämän tyyppinen kysely voidaan toteuttaa esimerkiksi joka toinen kuukausi tai suuremman muutoksen jälkeen. Lyhyeen kyselyyn vastaaminen vie muutaman minuutin. Näin saadaan helposti tietoa työhyvinvoinnin yleisilasta.

Suositus: Laajempi työhyvinvointikysely suositellaan tehtäväksi vuosittain ja lyhyempi ”pulssi”-tyyppinen kysely muutaman kerran vuodessa, laajempien kyselyiden välillä. Pulssi-kyselyt voivat olla myös tarvittaessa palvelualuekohtaisia.

Esihenkilöt ja tiimivastaavat on ohjeistettu käymään tiimiläistensä kanssa yksi kehityskeskustelu ja palautekeskustelu tai tavoitekeskustelu ja tuloskeskustelu yksiköstä riippuen, sekä tiimin yhteisen keskustelun. Sen lisäksi jokaisella on mahdollisuus tarpeen vaatiessa varata itse yksilökeskustelu.

Suositus: Itseohjautuvuuden ja valmentavan johtamisen toimintamallia tukisi tavoite- ja tuloskeskusteluiden lisäksi esimerkiksi n. kerran kuussa suoritettava henkilökohtainen, lyhyt (15 min–45 min), vapaamuotoinen, esimerkiksi työn edistymistä, työn esteitä ja työhyvinvointia käsittelevä valmentava keskustelu.

5.2. Opetuksen ja kasvatuksen palvelualue

Tarkastuslautakunta on tutustunut koulutuksen järjestäjien (peruskoulu ja lukio) ja varhaiskasvatuksen toimintakertomuksiin sekä viranhaltijoiden esityksiin. Lisäksi on tarkasteltu henkilöstölle sekä asiakkaille tehtyjä henkilöstö-, asiakastyytyväisyys- ja tyhykyselyjä.

Kuva Päivi Christensen, Järvenpään lukio elokuussa 2021

5.2.1. Varhaiskasvatus

Järvenpään varhaiskasvatuksessa on kehitetty pedagogista toimintaa ja oppimisympäristöjä monipuolisten oppimiskokonaisuuksien, lasten vahvuuksien ja tavoitteellisten perustoimintojen näkökulmasta.

Lisäksi toimintasuunnitelmien yhteydessä laadittiin erilliset nykytilan kuvaukset ja toimenpiteet koskien kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelmaa sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa.

Pandemian alkuvaiheessa koteihin oltiin aktiivisesti yhteydessä, mutta kun varhaiskasvatus lähti pyörimään normaalisti, myös yhteydenpitokäytännöt palasivat ennalleen. Pandemia on vaikuttanut yhteisten tilaisuuksien ja kohtaamisten järjestämiseen. Perheilloja, juhlia ja vanhempainiltoja ei järjestetty. Etäyhteyksiä on hyödynnetty varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluissa, mutta suuremmissa kokoontumisissa ne eivät ole osoittautuneet toimiviksi.

Varhaiskasvatuksen vakinaisen henkilöstön vaihtuvuus on pienentynyt edellisestä vuodesta lähes kolme prosenttiyksikköä, kohdentuen tasaisesti eläköitymiseen ja muuhun vaihtuvuuteen. Määräaikaisten sijaisten vaihtuvuus on puolestaan hieman lisääntynyt, mutta päätyneiden työsuhteiden määrä kokonaisuutena on kuitenkin kasvanut edellisestä vuodesta vain 12:lla. Kiireen on ollut arkipäivää varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Kiireen vähentäminen on varhaiskasvatuksen toimialalla tärkeää pystyä vähentämään. Henkilöstölle tehty tyhy-kysely osoittaa, että siinä on parannettavaa.

Järvenpään varhaiskasvatuksen lastenhoitajista päteviä vuonna 2021 oli 99 %. Varhaiskasvatuksen opettajien osalta tilanne on ollut jo useamman vuoden heikompi, ja varhaiskasvatuksen opettajiksi on jouduttu palkkaamaan myös varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuusehdot täyttämättömiä henkilöitä, useimmiten he ovat kuitenkin kelpoisia varhaiskasvatuksen lastenhoitajia.

Varhaiskasvatuksen opettajista kelpoisia vuonna 2021 oli 92 %. Avustajien tehtäviin varhaiskasvatuksessa ei ole kelpoisuusvaatimuksia, mutta avustajien tehtäviä on ollut jonkin verran haasteellista saada täytettyä heti tarpeen ilmetessä pysyvällä työntekijällä. Varhaiskasvatuksen lastenhoitajia on pyritty myös vakinaistamaan kesken kauden mahdollisuuksien mukaan.

Hankkeen myötä vähennettiin pitkiä sairauspoissaoloja. Henkilöstöä sitoutettiin esimerkiksi tukemalla rahallisesti ja ajallisesti henkilöstön omaehtoista kouluttautumista, mahdollistamalla työnkiertoa ja panostamalla laadukkaisiin koulutuksiin. On pyritty siihen, ettei kasvatushenkilöstöä kuormiteta turhilla lomakkeilla tai raportoinneilla. Taloudelliset haasteet ja sopeutusvaatimukset näkyvät ikävä kyllä negatiivisena tekijänä henkilöstön työhyvinvoinnissa ja erityisesti vaikeasti saatavilla olevan taitavan ja koulutetun henkilöstön pysyvyydessä.

Varhaiskasvatuksen henkilöstölle tehdystä kyselyssä matalimman tuloksen on saanut yhteistyö yksiköiden välillä omassa yhteisössä 3,8/ 5 ja perusopetuksessa 3,4/ 5.

Suositus: Yhteistyö yksiköiden välillä ja johtamisen kehittäminen nähdään osa-alueina, joita tulisi edelleen kehittää mm. luomalla säännöllisiä ja yhteisiä toimintatapoja perusopetuksen ja varhaiskasvatusyksiköihin ja tiimeihin.

Suositus: Yhteistyöhön eri yksiköiden kesken tarkastuslautakunta kannustaa hyödyntämään esihenkilöiden saamaa valmentavan johtamiskoulutuksen oppeja sekä työkirjaa yksiköiden väliseen sekä yksiköiden sisäiseen yhteistyöhön ja johtamiseen.

5.2.2. Perusopetus

Pandemian aikana opettajien lisäksi koulunkäynninohjaajat olivat tiiviisti yhteydessä lapsiin ja huoltajiin.

Lasten ja nuorten tukemiseksi myös opiskeluhuollon tuki oli helposti saavutettavissa esimerkiksi etäyhteyksin.

Uusi opiskeluhuollon pohja tuotiin helpommin täytettäväksi oppilashallintojärjestelmään syksyllä 2021. Tällä vahvistettiin yhteisiä käytänteitä, tavoitteita, arviointia ja seuranta-opiskeluhuollossa.

Oppilashuoltopalvelujen käynnit kasvoivat ja oli yhteensä 7513 (6872 vuonna 2020). Korona ja 1–16-vuotiaiden lasten määrän lisääntyminen ovat varmasti taustalla.

Tällä hetkellä ryhmäkoot eri luokka-asteilla ovat sopivat.

Suositus: Toiminnassa on kiinnitettävä erityistä huomiota resurssien riittävyyteen ja yhteistyöhön opiskeluhuollon, eri hankkeiden toimijoiden, nuorisotyön, liikuntapalveluiden ja muiden toimijoiden kanssa.

Järvenpään perusopetuksen kiusaamisen vastainen toimintamalli on selkeä ja osana sitä toteutetaan Aseman lasten K-0 toimintamallia. Myös poissaoloihin on kiinnitetty erityistä huomiota ja saatu hankkeiden kautta resurssitukea toimintaan. Ankkuritoiminnassa on käsitelty myös rikoksiin ja sosiaalihuoltoon liittyviä asioita ja samalla Ankkuritoiminta on osana ennaltaehkäisevää työtä.

Kouluterveyskyselyissä Järvenpään 4. ja 5. luokkalaiset kokivat olevansa koulukiusattuna vähintään kerran viikossa lähes 10 % kaikista kyselyyn osallistuneista lapsista, kun koko maan luku on 7,9 %.

Suositus: Nämä osa-alueet nähdään tärkeinä eri ikäisten lasten ja nuorten hyvinvointia ylläpitävänä toimintana ja syrjäytymistä ehkäisevänä toimintana ja on syytä kiinnittää huomiota toimintojen jatkuvuuteen sekä toimivuuteen. Kiusaamisen vastaisia menetelmiä arvioidaan ensimmäistä kertaa valtakunnallisesti ja selvitys on tulossa julki elokuussa 2022. Tarkastuslautakunta ehdottaa

opetustointia ottamaan huomioon sieltä saatuja tuloksia ja arvioimaan sekä kehittämään Järvenpään koulujen kiusaamisen vastaista toimintaa saatujen havaintojen perusteella.

Lisätietoja löytyy [Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen verkkosivuilta](#). Kodin ja koulun yhteistyössä on onnistuttu huoltajien arvion mukaan hyvin, vaikkakin **osallisuutta** toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä voidaan vielä vahvistaa.

Suositus: Huoltajien osallisuuden vahvistamista ja yhteistyötä huoltajien kanssa on tärkeää vahvistaa pitkän pandemia-ajan jälkeen lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemisen edistämiseksi.

5.2.3. Lukio

Lukionmäärälliset tavoitteet toteutuivat pääosin suunnitelmien mukaan. Koronapandemia heijastui lukion toimintaan. Koko koulun yhteisölliset tilaisuudet pystyttiin pääosin toteuttamaan vain etätahtumina.

Toinen merkittävä muutos oli, että lukion toimintakulttuuriin kuuluvien kansainvälisten projektien kaikki ulkomaan opintomatkat peruuntuivat.

Lukion tutkinto-opiskelijoiden kokonaismäärä oli suunnitellulla tasolla. Syksyn tilastopäivänä tutkinto-opiskelijoiden määrä oli 25 opiskelijaa enemmän kuin edellisvuonna. Lukion keskimääräisen opiskelijamäärän kasvattaminen on ollut tavoitteena, jotta oppilaitoksen toiminta olisi mahdollisimman kustannustehokasta ja tässä on onnistuttu. Opettajia koronan lisäksi on varmasti rasittanut syksyn 2021 alusta voimaan astunut uusi opetussuunnitelma.

Suositus: Lukion opiskelijahuolto on saanut hyvää palautetta. Kuitenkin opiskelijoilla on ollut henkisesti vaikeaa aikaa pandemian vuoksi ja lukio-opetuksen opetussuunnitelma ollut muutoksessa. Nuoret tarvitsevat erityistä matalankynnyksen tukea, kannustusta ja ohjausta.

Opetus- ja kasvatus ylitti talousarvion noin 1,9 miljoonalla eurolla. Tilinpäätöksen mukaan ylityksen syynä ovat koronaan liittyvät lisäkulut sekä oppivelvollisuuden pidentämiseen ja varhaiskasvatuksen maksuihin liittyvät lakimuutokset.

Huomio: Toiminnan laadukkaalle toteuttamiselle ja lakisääteisen palvelun tuottamiselle, oppimis- ja hyvinvointivajeen taklaamiselle tarkastuslautakunta näkee suurena riskinä mahdolliset talouden sopeuttamisvaatimukset. Korona on aiheuttanut oppimisen ja sosiaalisten taitojen vajetta, joka näkyy jo nyt lapsissa ja nuorissa.

5.3. Hyvinvoinnin palvelualue

Vuonna 2020 aloitettu palveluverkkosuunnittelu oli vuoden 2021 alussa katkolla henkilöstövaihdoksen vuoksi. Palvelualueen uusi palvelualuejohtaja aloitti virassa helmikuussa 2021. Uuden hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman valmistelu käynnistyi ja siinä on hyödynnetty edellisen suunnitelman ja kertomuksen tietoja.

Vuonna 2021 edelleen koronapandemia koetteli kansalaisten ja kuntalaistemme hyvinvointia sekä näkyi myös palvelualueen tuloksessa miinusmerkkisenä koska palvelualueilla jouduttiin sulkemaan pandemian vuoksi toimitiloja. Henkilöstöä jouduttiin lomauttamaan ja siirtämään palvelualueella toisiin tehtäviin mahdollisuuksien mukaan. Tämä kysyi myös henkilöstöltä sekä joustoa, että myös voimavaroja. Tarkastuslautakunta kiittää henkilöstöä sen suoriutumisesta ja venymisestä haastavissa, jatkuvissa muutostilanteissa.

5.3.1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelut

Hyvinvointikertomuksessa 2021 on noudatettu edellisen kertomuksen kaavaa ja se perustuu Hyvä elämä toimiva arki 2020–2021 hyvinvointisuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja mittareiden toteutumiseen sekä kuvaukseen tehdyistä toimenpiteistä.

Järvenpääläisten hyvinvoinnin tilaa kuvataan hyvinvointikertomuksessa infograafeina, jotka perustuvat kuvattuihin kouluterveystuloksiin ja aikuisväestön FinSote -hyvinvointi- ja terveystutkimukseen. Pandemian vaikutukset näkyvät myös hyvinvointia kuvaavissa mittareissa. Hyvinvointikertomuksen kuvat 1 ja 2 antavat visuaalisen selkeästi luettavan informaation Lasten ja nuorten hyvinvoinnista lukuina. Järvenpääläisten aikuisten hyvinvointilukuina pitää sisällään kaikki työikäiset ja ikääntyneet. Tämä ei anna kuvaa ikääntyneiden hyvinvoinnista ja terveydestä Järvenpään kaupungissa.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittaa, että Hyvinvointikertomusta kehitetään ja luovutaan pelkästään taulukkomuotoisesta kertomuksesta. Pelkästään taulukkomuotoinen kertomus on sekava ja huonosti hahmotettava. Tarkastuslautakunta suosittaa, että siirrytään käyttämään seuraavaa hyvinvointikertomusta tehdessä samaa jaottelua kuin Keusoten tuleva hyvinvointialue, jossa jaottelu on lapset, nuoret ja perheet, työikäiset ja aikuiset, sekä kolmantena ryhmänä ikääntyneet. Näin kustakin ryhmästä olisi selkeämmin luettavissa tiedot, joiden avulla on helpompaa kehittää järvenpääläisten hyvinvointia ja organisoida tulevaisuuden palveluja.

[Harrastamisen Suomen malli](#) mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisan ja maksuttoman harrastuksen heti koulupäivän jälkeen. Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi Järvenpään kaupungille 85 000 euron hankerahoituksen mallin pilotoimiseen, ja pilottia päästiin toteuttamaan ”Jäke harrastaa”- hankkeena lukuvuonna 2021–2022. Hanketta toteutettiin Järvenpäässä kahdessa koulussa, Kartanon koulussa ja Järvenpään yhteiskoulussa. Harrastamisen Suomen mallista on tehty hallituksen esitys eduskunnalle mallin lisäämiseksi nuorisolakiin.

Suositus: Hankkeen vakiinnuttaminen pysyväksi osaksi kaupungin toimintaa niin, että se on kaikkien peruskoululaisten saatavilla.

5.3.2. Työllisyys- ja kotoutumispalvelut

Koronapandemian vaikutukset ovat heijastuneet myös työllisyyspalveluihin ja työllisyyteen. Vuonna 2020 pitkäaikaistyöttömiä oli Järvenpäässä 758. Vuonna 2021 pitkäaikaistyöttömien määrä oli kasvanut tästä yli sadalla hengellä, ja heitä oli 875 henkeä. Työmarkkinatuen kasvanut määrä onkin nostanut palvelualueen toimintakuluja. Työttömien työnhakijoiden määrä taas on vähentynyt vuodesta 2020, kuten myös lomautettujen.

Samaan aikaan pitkäaikaistyöttömyyden kasvaessa ohjaamon asiakaskontaktit ovat vähentyneet huomattavissa määrin (vuonna 2019: 2156 kontaktia, vuoden 2021: 726 kontaktiin). Ohjaamo, mikä Järvenpäässä toimii Vaikuttamon yhteydessä, tarjoaa maksutonta apua, tukea ja neuvontaa alle 30-vuotiaille mm. työhön, opiskeluun ja arkeen liittyen. Vaikuttamon puolella palvelut ovat samankaltaiset, mutta ilman ikärajaa. Etsivän nuorisotyön asiakasmäärät taas ovat nousseet, verraten vuoden 2019 lukemaa (278) vuoteen 2021 (437).

Vuoden 2021 aikana Järvenpää on toiminut isäntäkuntana 1.9.2020 alkaneessa hankkeessa, jossa Keski-Uudenmaan kunnat saivat työ- ja elinkeinoministeriön erityisavustuksen ja myöhemmin jatkorahoituksen maahanmuuttajien matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalvelun kehittämiseen. Vuonna 2021 kotoutumisohjelman mukaiset 15 kuntapaikkaa kohdentuivat syyrialaisille pakolaisille, ja

Järvenpään muutti myös 15 kansainvälistä suojelua saavaa henkilöä itsenäisesti. Vuoden 2021 aikana työstettiin uutta kotoutumisohjelmaa vuosille 2022–2024.

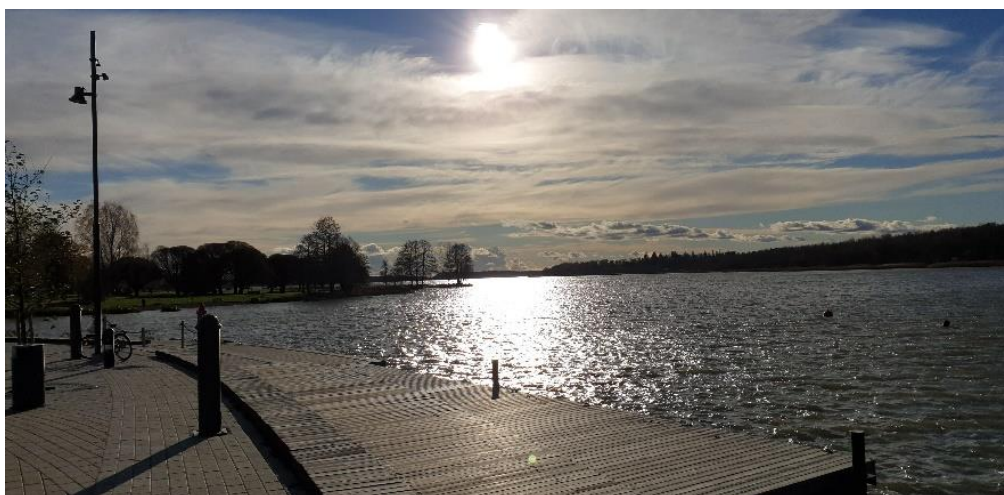
Lisätietopyyntö: Mistä johtuu Ohjaamon asiakaskontaktien huomattava vähentyminen ja mitä asian korjaamiseksi on tähän mennessä tehty? Minkälaisilla toimenpiteillä kaupunki on pyrkinyt vastaamaan pitkäaikaistyöttömien määrän kasvuun?

5.3.3. Vapaa-aika- ja harrastuspalvelut

Liikuntapalveluiden nettomenot kasvoivat asukasta kohden vuonna 2021, samaan aikaan kun ohjatun liikunnan ohjaustuntien määrä laski huomattavasti. Koronapandemia vaikutti liikuntapalveluissa toiminnan järjestämiseen erityisesti keväällä 2021, jolloin koronatilanteen vuoksi olleet rajoitukset vaikuttivat voimakkaasti sekä palveluihin, aukioloihin että henkilöstöön. Kesällä ja syksyllä päästiin lähemmäs tavanomaista tilannetta. Digimedioissa liikuntapalvelut tavoittivat hyvin ihmisiä, vuonna 2021: 164 550 henkilöä. Liikunnanohjaajat muun muassa tuottivat sosiaaliseen mediaan videoita, joiden kanssa ohjattua liikuntaa oli mahdollista tehdä myös kotioloissa.

Vuoden 2021 alussa hyvinvointilautakunta hyväksyi uuden Liikkumisohjelman 2021–2024, mikä on liikuntapalveluiden poikkihallinnollisesti tuottamaa toimintaa ohjaava asiakirja. Toinen liikuntapalveluiden toimintaa ohjaava asiakirja, Liikuntaolosuhteiden kehittämissuunnitelma valmistui ja asiakirja menee päätöksentekoon palvelualueen palveluverkkosuunnitelman päätöksen yhteydessä vuonna 2022.

Järvenpään Opistossa ja Keskisen Uudenmaan Musiikkiopistossa nettomenot tuntia kohden kasvoivat vuonna 2021, esimerkiksi musiikkiopistossa vuodesta 2020: 12 e/h. Järvenpään Opistossa ja liikuntapalveluissa koronapandemiasta aiheutuneet sulku- ja rajoitustoimenpiteet laskivat toimintatuottoja vuonna 2021. Vaikka opisto ja musiikkiopisto saivat valtionavustuksia koronapandemian vuoksi, olivat ne liian vähäiset kattamaan toimintatuottojen menetyksiä. Marras-joulukuussa toteutettiin Järvenpään Opistossa YT-neuvottelut. Neuvotteluiden seurauksena opiston henkilöstörakenne muuttuu ilman irtisanomisia, ja opetustunteja saadaan lisää.

Kuva Emilia Müller, Tuusulanjärvi Rantapuistosta

Keskisen Uudenmaan Musiikkiopisto

Vuonna 2021 koronapandemia on vaikuttanut jossain määrin musiikkiopiston toimintaan ja tavoitteiden toteutumiseen. Erityisesti lähikonsertteja ei ole järjestetty alkuvuodesta 2021 suunnitellusti. Etäkonsertteja on kuitenkin kehitetty ja järjestetty pitkin vuotta, mikä on edistänyt tavoitteen saavuttamista konserttien järjestämisen sekä saavutettavuuden suhteen. Syksyllä 2021 on ollut iso määrä konsertteja ja näiden myötä tavoite konserttien järjestämismäärästä on ylitetty eli toiminnassa on tämän osalta onnistuttu hyvin. Suurin osa konserteista järjestettiin yhteistyössä erilaisten toimijoiden kanssa, mikä oli yhtenä vuoden 2021 tavoitteena.

Vuoden 2021 toimintasuunnitelmassa oli asetettu tavoitteeksi 40 laajan oppimäärän päättötodistusta, mutta niitä kertyi vain 7. Tavoitteen epäonnistumiseen vaikutti sekä korona-ajan aikatauluihin tuomat haasteet opintojen viivästyessä, että niin valtakunnallisesti kuin alueellisestikin tunnistettu haaste saada oppilaita hakeutumaan syventäviin opintoihin perusopetuksen jälkeen. Syventävät ja teoriaopinnot saivatkin osakseen kritiikkiä kevään 2021 asiakastytyväisyyskyselyssä. Negatiivisen palautteen seurauksena musiikkiopisto perusti työryhmän kehittämään syventäviä- ja teoriaopintoja oppilaiden toiveiden mukaisesti ja houkuttelevammiksi, ja muutokset tulevat käytäntöön syksyllä 2022.

Vuoden 2021 yhtenä tavoitteena oli kehittää musiikkipalveluita senioreille ja muille erityisryhmille. Kehittämistä toteutettiin Teams-luentosarjana, minkä seurauksena yksittäiset ikäihmiset innostuivat aloittamaan musiikinopinnot. Korona-ajan vuoksi suunnitellut ryhmät, kerhot ja yhteislaulutilaisuudet siirtyvät vuodelle 2022.

Aihe	Tavoite	Toteuma	Jatkosuunnitelma
Konserttien määrä	70	86	Tavoite saavutettu
Laajan oppimäärän päättötodistusten määrä	40	7	Perustettu työryhmä, joka kehittää toimintaa vastaamaan paremmin opiskelijoiden toiveita.
Kohdennettu mainonta tavoittanut x henkilöä		14 000	Kuinka mainonnan vaikuttavuutta arvioidaan?

Arvio: Kevään 2021 laaja asiakastytyväisyyskysely tuotti pääsääntöisesti positiivista palautetta, ja musiikkiopisto vaikuttaa hyvin tarttuneen kyselyssä ilmenneisiin kehittämiskohteisiin. Korona-ajan asettamiin haasteisiin nähden musiikkiopisto vaikuttaa tarkastelun perusteella päässeen varsin hyvin vuodelle 2021 asetettuihin tavoitteisiin.

Suositus: Käytettäessä rahaa ja työtunteja mainontaan tulisi myös miettiä, kuinka mainonnan vaikuttavuus arvioidaan. Kohdennetun mainonnan tavoittama henkilömäärä ei anna mittarina realistista kuvaa siitä, kuinka monelle musiikkiopiston toiminta-alueella olevalle henkilölle mainokset ovat näkyneet, ja onko mainonta ollut sellaista, mikä on lisännyt esimerkiksi nettisivuilla vierailuja tai yhteydenottoja musiikkiopistoon.

5.3.4. Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut

Vuonna 2021 pandemiasta johtuneet rajoitus- ja sulkutoimenpiteet ovat vaikuttivat merkittävästi kulttuuri- ja tapahtumapalveluiden sekä museopalveluiden toimintatuottojen laskuun. Myynti- ja maksutuottojen määrä vuonna 2021 oli - 309 538 € sisältäen museo- ja kirjastopalvelut sekä Järvenpään Opiston. Rajoitus- ja sulkutoimenpiteet vaikuttivat erityisesti kevääseen sekä uudestaan loppuvuoteen 2021. Toimintatuotot ovat vain yksi osa hyvinvoinnin palvelualueen taloudellisia lukuja eivätkä yksittäisenä lukuna kerro riittävästi palvelualueen taloudellisesta tilanteesta.

Haastavassa tilanteessa kulttuuri- ja tapahtumapalvelut ovat pyrkineet toimimaan rajoitusten puitteissa niin, että kuntalaiset ovat päässeet taiteen ja tiedon äärelle mahdollisimman monipuolisesti.

Kirjastopalvelut ovat pystyneet toteuttamaan toimintaansa pitkien aukioloaikojen turvin porrastetusti läpi vuoden. Alla olevassa taulukossa on tuotu esille kulttuuri- ja kirjastopalveluiden toiminnan lukuja vuosilta 2019–2021. Kirjaston palveluita on käytetty fyysisesti vähemmän kuin aiempina vuosina, mutta aineiston lainaamiseen se ei ole juuri vaikuttanut. Kulttuuripalvelut ovat onnistuneet kasvattamaan vuonna 2021 huomattavasti niin tapahtumien määrää kuin niihin osallistujien määrää.

Kuva Ursula Arsiola, Tuulimylly Vanhankylänniemessä

KULTTUURI- JA TAPAHTUMAPALVELUT

Kulttuuripalvelut

Tuettujen ja järjestettyjen kulttuuritapahtumien määrä

241

183

507

Kulttuuritapahtumien kävijämäärät yht.

50 594

30 589

103 055

Digitaalisten kulttuuritapahtumien määrä

44

Digitaalisten kulttuuritapahtumien kävijämäärät

7 569

Kulttuurikohteiden kävijämäärät yht.

27 820

12 550

20 112

Toimintakate eur/asukas*

40 €

51 €

49 €

Kirjastopalvelut

Käynnit yhteensä

453 819

428 529

372 588

Lainat yhteensä

691 273

Fyysinen aineisto

659 993

614 107

655 692

E-aineiston käyttökerrat/lainat

35 581

* Asukasmääränä vuodelle 2021 käytetty ennakkollista väestötietoa.

Vuosi 2021 oli Järvenpäässä juhluvuosi, joka näkyi Järvenpään kaupungin taloussuunnitelman sitovissa toiminnallisissa tavoitteissa seuraavasti: Näkyvä ja yhteisöllinen juhluvuosi. Järvenpään kaupunki täytti 70 vuotta ja sitä juhlistettiin erilaisin tapahtumien. Vuoden 2021 taloussuunnitelmassa tuodaan esille, että kaupunki haluaa sujuvoittaa tapahtumien järjestämistä sekä lisätä ja monipuolistaa tarjontaa. Tavoitteet ovat toteutuneet osittain ja muilta osin niiden toteuttamista jatketaan

suunnitellusti. Eri toimenpiteet, niin toteutuneet kuin siirtyneet, käyvät ilmi Järvenpään kaupungin vuoden 2021 tilinpäätöksestä.

Edellä mainittuihin tavoitteisiin vastasi muun muassa Järvenpäässä toteutettu Keski-Uudenmaan ensimmäinen Pride-tapahtuma Rantapuistossa, joka järjestettiin Järvenpäässä ja Tuusulassa esitettyjen sekä hyväksytyjen valtuustoaloitteiden myötä. Kyseinen kulttuuri- ja ihmisoikeustapahtuma järjestetään yhteistyönä vuosittain Järvenpään, Tuusulan, Nurmijärven ja Keravan kesken. Muita toteutuneita juhluvuoden kulttuuritoimenpiteitä olivat muun muassa Jannen sukuseinä kävelykadulla sekä tapahtumien järjestämistä helpottavat ohjeet, tapahtumakalenterin kehittäminen ja pientapahtumien lupaprosessien luominen. Toisaalta taas osa tapahtumista ja niihin varatuista rahoituksista on siirretty vuodelta 2021 vuodelle 2022 kuten Järven Helmi -musikaali.

Monipuolisilla tapahtumilla, kohtaamispaikoilla ja kulttuurikohteilla pyritään myös vaikuttamaan Järvenpään imagoon kulttuurikaupunkina sen lisäksi, että niillä on merkitystä kaupunkilaisten kokemaan hyvinvointiin. Vuonna 2021 tehty imagotutkimus osoittaa, että mielikuvat Järvenpäästä ovat muuttuneet myönteisemmiksi vuoden 2019 tutkimustuloksiin verraten. Järvenpään tunnettuus on myös kasvanut, erityisesti lähikunnissa, ja yksi vahvuustekijä on, että Järvenpää tunnetaan laajasti kulttuurikaupunkina. Toimivat ja houkuttelevat kulttuuri- ja tapahtumapalvelut voivat motivoida ihmisiä niin vierailemaan Järvenpäässä kuin muuttamaan tänne. Näillä taas on vaikutusta kunnan talouteen niin välillisesti kuin välittömästäkin.

Vuoden 2021 hyvinvointikertomus ei avaa suoranaisesti luvuin tai mittarein, miten tapahtumat ja kulttuuripalvelut ovat olleet tukemassa kuntalaisten hyvinvointia. Kärkitavoitteet hyvinvoinnin kehittämisessä vuosille 2020–2021 ovat olleet vahvemmin terveyden edistämisessä. Järvenpään osallisuusmalli 2021–2025 puolestaan keskittyy tapahtumien osalta rakentamaan matalan kynnyksen toimintamahdollisuuksia kuntalaisille, toimijoille ja kulttuurintekijöille viestinnän keinoin sekä tilamahdollisuuksin.

Kuva Ursula Arsiola, Vanhankylänniemi

Kaupungin hyvinvointitavoitteena on ollut ennaltaehkäistä yksinäisyyttä muun muassa tapahtumien avulla. Vuonna 2021 itsensä yksinäiseksi kokee 21,7 % nuorista ja alle 10 % aikuisista. Yksinäisyyden kokeminen on lisääntynyt nuorten keskuudessa vuoden 2019 tasosta, mutta laskenut aikuisilla samalla aikavälillä.

Tapahtumien ja kulttuurikohteiden saavutettavuutta edistetään Kaiku-kortti ja kulttuuriluotsitoiminnan avulla. Kaiku-kortti on saatu valmisteltua käyttöön vuonna 2021 ja sen kokeilu on aloitettu vuonna 2022.

Kulttuuri- ja tapahtumatoimintaan osallistumisen tukeminen kyseisten toimintamallien avulla toteutetaan muun muassa yhteistyössä kolmannen sektorin, hyvinvointi- ja terveystalouden sekä kaupungin kautta. Kyseisten toimintamallien avulla pyritään edistämään heikoimmassa asemassa olevien kaupunkilaisten osallisuutta kulttuuri- ja tapahtumapalveluihin sekä sitä kautta vaikuttaa myönteisesti koettuun hyvinvointiin.

Kaupungin järjestämät ja yhteistyötapahtumat ovat olleet pääsääntöisesti maksuttomia, mikä mahdollistaa laajemman osallistumisen taloudellisesta näkökulmasta. Kirjastopalvelut ovat tuottaneet monipuolisia matalan kynnyksen tapahtumia eri kohderyhmille lähi- ja etäpalveluina. Tapahtumien striimaaminen on tullut osaksi kaupungin toimintaa. Eri kohderyhmiä on huomioitu kulttuuripalveluiden osalta, esimerkiksi ikäihmisille palveluita on toteutettu kohdennetusti etänä sekä viemällä palveluita heidän luokseen muun muassa palveluasumisyksiköihin toteutettuina lukuhetkinä. Lasten ja nuorten toimintaympäristöissä, erityisesti kouluissa, on toteutettu niin koulukirjastopalveluiden kehittämistä kuin museopalveluiden kanssa julkisen taiteen hankkeita.

Kulttuuripalveluihin on kuulunut myös vuonna 2021 hankintoja ja investointeja liittyen taiteilijakotien hankintaan ja ylläpitoon, jotka omalta osaltaan monipuolistavat kulttuuritarjontaa ja rakentavat Järvenpään imagoa kulttuurikaupunkina. Useita eri yhteistyösopimuksia on arvioitu ja jatkettu tapahtuma- sekä kulttuuripalveluiden kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi, muun muassa Kolmisointusopimus, joka yhdistää Taideyliopiston, Järvenpään kaupungin ja Kallio-Kuninkalan omistavan Leonora ja Yrjö Paloheimon säätiön. Sopimus edistää monipuolisia tapahtumia ja koulutusta taideaineiden opettajille ja kulttuurikentän toimijoille Järvenpäässä. Järvenpään keskustassa toimiva Sykettä ja Sinfoniaa ry on koettu tärkeäksi yhteistyökumppaniksi erityisesti keskusta-alueen kehittämisessä tapahtuma-alustana. Muun muassa keskiviikkokirppis on ollut suosittu tapahtuma kesäisin ja sen tunnettuus on kasvanut.

Kolmisointusopimus näkyy muun muassa lasten ja nuorten mielenterveyden vahvistamisen tavoitteissa kulttuuripolku yhteistyönä koulujen ja oppilaitosten kanssa. Lasten ja nuorten mielenterveyden vahvistaminen ei ole edennyt suunnitellusti ja mielenterveyteen liittyvä ongelmat ovat kasvaneet kaikissa kyseisissä ikäryhmissä. Koronapandemia on vaikuttanut kulttuuripolkuhankkeeseen, KUPO, niin, että osa toiminnasta on toteutettu striimein vuonna 2021. Sisältöjä on monipuolistettu ja toimintaa pyritään viemään enemmän kouluille tulevana vuosina.

Arvio: Kulttuuri- ja tapahtumapalveluita on toteutettu suunnitellusti niiltä osin kuin rajoitus- ja sulkutoimenpiteet ovat sallineet. Osa suunnitellusta toiminnasta on siirretty tuleville vuosille. Toimintaa on myös kehitetty vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä. Kyseisillä palveluilla on moniulotteisia vaikutuksia kaupungin viihtyvyyteen ja kaupunkilaisia osallistamaan arkeen.

Lisätietopyyntö: Kuinka tapahtuma- ja kulttuurialoilla toimivia kuntalaisia on pystytty tukemaan vuonna 2021 taloudellisesti heidän elinkeinonsa ollen osittain tai kokonaan mahdotonta ylläpitää?

Suositus: Tarkastuslautakunta kehottaa selvittämään, kuinka juhluvuoden panostukset kulttuuri- ja tapahtumapalveluissa ovat vaikuttaneet kuntalaisten osallisuuteen tapahtumien suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä tapahtuma- ja kulttuuripalveluiden käyttämiseen, ja millä tavalla näistä saatuja kokemuksia jatkossa hyödynnetään.

5.4. Kaupunkikehityksen palvelualue

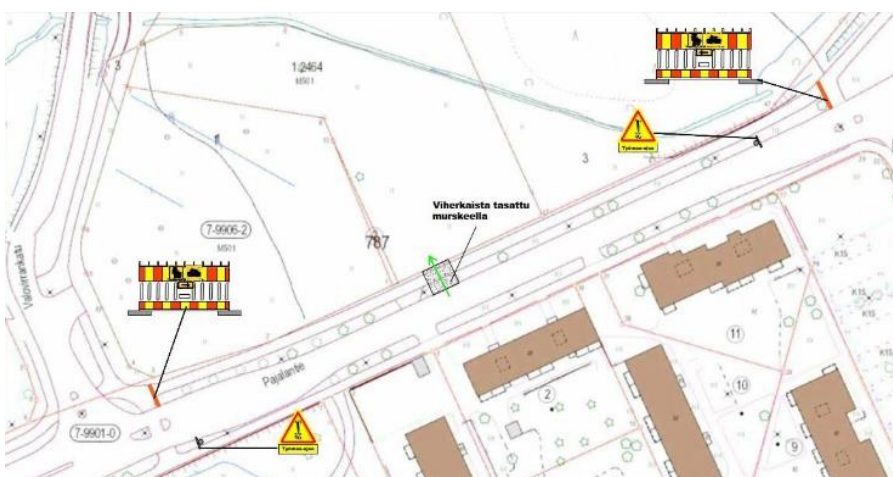
Talousarvion yhteydessä valtuusto on päättänyt strategian toteuttamiseen liittyvät sitovat toiminnalliset tavoitteet. Tavoitteisiin on kirjattu keinoja, joilla tavoitteita edistetään suunnitelmallisesti. Poikkeuksena muusta organisaatiosta Kaupunkikehityksellä oli osan tavoitteiden keinot jätetty määriteltäväksi myöhemmin käyttösuunnitelmassa. Kaupunkikehityslautakunnan kokouksessa 28.1.2021 hyväksyttiin käyttösuunnitelma, jossa edelleenkin ei ollut määritelty keinoja puolelle valtuuston sitovista toiminnallisista tavoitteista. Keinojen tunnistaminen etukäteen auttaa pääsemään valtuuston hyväksymiin tavoitteisiin. Syksyllä 2021 talousarvion yhteydessä kirjattiin keinoja vuosien 2022–2023 tavoitteiden osalta.

Tilinpäätöksen yhteydessä sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutumasta oli palvelualueittain tehty itsearviointi tavoite toteumasta taikka mahdollisesta viivästyksestä. Poikkeuksena muista Kaupunkikehityksen palvelualue ei ollut tehnyt lainkaan itsearviointia toteutumasta.

Suositus: Palvelualue toimii suunnitelmallisesti ja sitoutuneesti valtuuston määrittämien tavoitteiden toteuttamiseksi. Palvelualue tekee itsearviointia tavoitteiden toteumasta.

Katualueen vuokrat

Vuonna 2021 katulupia myönnettiin yhteensä 309 kpl. Katualueen tilapäinen käyttö on pois yleisestä käytöstä, ja siitä peritään Kaupunkikehityksen määräämä maksu, joka perustuu keston ja pinta-alaan.

Eräissä tapauksissa Pajalantien yhdistetty jalkakäytävä ja pyörätie oli kokonaan suljettuna 200 metrin matkalta seitsemän kuukauden ajan rakentamisen vuoksi. Kaupunki peri tästä maksua 87 € + alv. Mikäli maksua olisi peritty koko suljetun jalkakäytävän ja pyörätien pinta-alan mukaisesti (noin 200 m × 3 m), olisi maksu ollut monikymmenkertainen, taikka vaihtoehtoisesti rakentaja olisi tehostanut toimintaansa ja katualue olisi palautettu normaalitilaan nopeammin. Kaupunkikehityksen liikkumavaratoimenpiteissä mainitaan keinona rakennusvalvonnan maksujen korottaminen. Myös nykyisten maksujen tehokkaammalla perinnällä ja periaatteilla voidaan saavuttaa osa säästötarpeista.

Suositus: Tilapäisen katualueen vuokraa peritään koko yleisöltä suljetun pinta-alan mukaan. Katualueen vuokralla ohjataan mahdollisimman lyhyisiin tilapäisjärjestelyihin, ja katualueen säilyttämisessä yleisessä käytössä.

Rakennusvalvonnassa otettiin toukokuussa käyttöön sähköpostitse toteutettava asiakastytyväisyyskysely, mistä saatiin rohkaisevassa määrin palautetta.

Suositus: sähköisen asiakaspalautejärjestelmää kehitetään edelleen ja laajennetaan koko toimialueelle toiminnan arvoimiseksi asiakasnäkökulmasta ja käytetään tehokkaasti apuna vaikutusten arvioinnissa. Myös kaupunkilaisille suunnatuista kaupungin fyysiseen kehittämiseen (esim. rakentaminen ja katusuunnittelu) liittyvistä yleisötilaisuuksista voitaisiin kerätä palautetta aiempaa laajemmin toiminnan kehittämiseksi.

5.4.1. Järvenpään Vesi

Järvenpään Veden toiminnan tavoitteet ovat toteutuneet pääsääntöisesti mittaamattoman veden osalta sekä henkilökunnan huomioimisen osalta. Runsaat vesisateet ovat osaltaan selittäneet poikkeavia määriä jätevesiverkoston vuotoveden osalta. Rakentamisesta johtuvat huuhtelut vaikuttavat vuosittain vesijohdon vuotovesimäärään. Mikäli huuhtelun kuluttamaa vesimäärän arvioitaisiin, voitaisiin vuotoveden määrästä saada tarkempi kuva, mistä kaikesta se koostuu.

Vuotovedet ovat turhaa kulutusta sekä talouden että ympäristön kannalta.

Tarkastuslautakunnan arvio: Mittaamattoman talousveden ja jätevesiverkoston hulevesien vähentämiseen on syytä pitää jatkossakin tavoitteena, ja kehittää mittaamista pitkäjänteisesti.

Vesimittareiden vaihtotyö

Järvenpään Vesi on vesimittareiden vaihtotavoitteesta jäljessä n. 2500 mittarin verran. Koronasta johtuen vesimittareiden vaihtoja on jäänyt tekemättä. Ennen koronaan vesimittareita on vaihdettu 721 kpl (TP 2018) ja 818 (TP 2019). Vesimittareiden vaihtotavoitteen saavuttaminen edellyttää siis merkittävää mittareiden vaihtotyön lisäämistä.

Suositus: Järvenpään Vesi raportoi jatkossakin vesimittareiden vaihtotavoitteen tilanteen, sekä esittää miten ja millä aikataululla vaihtotavoite voidaan kuroa kiinni verrattuna riskeihin, joita mittareiden vaihtamatta jättäminen aiheuttaa.

Kuva Vesa Müller, Järvenpään vesitorni

6. Arviointikertomuksen käsittelyprosessi ja tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle

Tarkastuslautakunta suosittelee seuraavaa arviointikertomuksen käsittelyprosessia:

1. Arviointikertomuksen esittely valtuustolle 13.6.2022.
2. Arviointikertomuksen käsittely kaupunginhallituksessa viimeistään elokuussa 2022, jossa tarkastuslautakunnan toimenpidepyynnöt annetaan hallinnon aloille.
3. Selvitys- ja vastauspyyntöjä koskevien asioiden virkamies- tai lautakuntakäsittely
4. Selvitykset kaupunginhallitukselle viimeistään lokakuun 2022 loppuun mennessä vastineiden käsittelyä varten.
5. Kaupunginhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta, marraskuun 2022 kokoukseen. Vastineet tulee toimittaa tarkastuslautakunnalle tiedoksi ennen valtuustokäsittelyä.
6. Arviointikertomusta voidaan käsitellä myös valtuuston syksyn seminaarissa yhdessä talousarviokeskustelun kanssa.
7. Valtuusto käsittelee huomioiden ja vastineiden vaikutusta vuoden 2023 talousarvioon.

Järvenpäässä 18.5.2022

Vesa Müller
puheenjohtaja

Seppo Heino
varapuheenjohtaja

Ari Alapartanen

Ursula Arsiola

Päivi Christensen

Antti Honkanen

Liisa Majanen

Veera Männistö

Liina Tiusanen

Lotta Vainiola

Tommi Vainikainen